

НАРОДНА КУЛТУРА

ШИРОКИ ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД ЕДНА ВЕЛИКА ГОДИШНИНА

Пред няколко дни партията и правителството излязоха с постановление за по-нататъшното развитие на народното образование. Постановлението е плод на всенародното обсъждане на въпросите за образованието в продължение на цяла година. Централният комитет на БКП и Министерският съвет отдавна много време и извършват грижи за проучване на изказаните мнения и препоръки, за тяхната преценка от гледна точка на марксистко-ленинската педагогика и нашите прогресивни традиции.

Постановлението отразява непреодолими стремежи и любов на нашия народ към по-солидно образование, богатият опит на нашето прогресивно ученичество, мъдростта на партията и правителството. То не е книжен документ, а жив извор за по-нататъшно несекнаемо развитие на народното ни образование.

В постановлението се отбелязват коренните промени, които се извършват в образованието след Девети септември 1944 година, анализират се допуснатите недостатъци и се набелязват пътищата за по-нататъшното му развитие.

Решението отбелязва като основен недостатък едностраничния и книжен характер на нашето ученичество. В него се изучават най-вече основите на науките и то предимно книжно. Поради това учениците не получават реална представа за действителното на изучаваните закони в природата и за приложението на тези закони в практиката, в производството; не изучават основите отрасли на производството; не участват в трудовия живот на нашето общество; не се кутират в тях трудови навики и сръчност, нито вкус към труда.

А придобиването на научните знания има смисъл, доколкото те помагат за изменение на действителността, доколкото служат на практиката, на производството. Науката се е породила в практиката и служи на практиката. Не е правилно да се трупат знания без участие в производството, в трудовия живот на обществото. Карл Маркс счита за естествен закон в обществото участието в производството както на възрастните, така и на учениците. Разбира се, това участие трябва да стане съобразно техните сили и възможности.

Първата и основна задача, която се поставя в постановлението, е да се премахне едностраничният и интелектуалистичен характер, като в средните общообразователни училища се премине към постепенно въвеждане на политическо и трудово обучение. Политическото обучение не се противопоставя на общообразователното ученичество, не го заменя, както мнозина мислят, излизайки от схващането, че политическото ученичество е професионално или занаятчийско ученичество. Напротив, политическото ученичество е общообразователно ученичество, доведено до по-висша степен на развитие — това е общообразователното ученичество на комунистическото общество.

Ако буржоазното общество смята за зрял и дава зряло съзнание само на този младеж, който е усвоил основите на науките, то за социалистическото общество, в което средното образование е общообразователно, това не е достатъчно. Зрялостта трябва да познава приложението на изучаваните дисциплини в практиката, в производството, да притежава известен минимум от трудови умения и сръчност, да има положително отношение към производството и физическия труд. При това трябва да отбележим, че политическото обучение изисква и същевременно е условие за много по-точно, прецизно и съвършено усвояване на общообразователните предмети.

Всички тези въпроси са поставени съвсем ясно още в самото начало на постановлението.

„Като се спазва и развива общообразователният характер на средното ученичество, да се пристъпи към постепенно въвеждане на политическо обучение в него и се осъществяват последователно нужните мерки, за да се извърши пълен преход към това обучение.“

Изучавайки основите на науката, учениците в същото време следва да получават представа за приложението на законите на науката в производството, за основите на производството и за главните му клонове, както и за най-важните средства на производството, а чрез участие в производствения и общественнополезен труд да придобиват трудови умения, вкус и любов към физическия труд.

Трябва да отбележим, че политическото и трудово обучение е най-сигурно средство за правилно нравствено, комунистическо възпитание. Политическото и трудово обучение ще помогне за пълното изкореняване на редица отрицателни прояви, които вливат сред част от учащата се младеж.

В постановлението се поставя задача да се намали претовареността на учениците и се подобри учебно-възпитателната работа.

Известно е, че възможностите както за физическа, така и за умствена работа на децата през

различните възрасти не са еднакви. Обемът и сложността на учебната материя, която могат да се разберат и усвоят от учениците през различните възрасти, са различни. Ако се надхвърлят възможностите на децата, получават се обратни резултати — спъване на умственото и физическото развитие, повърхностно усвояване на знанията, отапяване вместо любов към ученичеството.

От претовареността на учениците от всички степени на общото образование не излязохме горчив опит. Досегащите почини на Министерството на народната просвета да се премахне претовареността не дадоха необходимите резултати. В постановлението се предвиждат редица твърде ефективни мерки, чието изпълнение неминуемо ще доведе до правилното разрешаване на този важен педагогически проблем: курсът на обучението в общообразователните училища да се увеличи от 11 на 12 години; да се изработят нови учебни планове, програми и учебници, съобразени по обем, съдържание и стил с особеностите на детските възрасти, да се премахнат увлеченията в претоварване на учениците с домашни и особено с приграмите работи; да се осигури приемственост в програмите и методите на работа между детските градини, началното ученичество, прогимназиата, гимназията и пр.

В професионалното образование през последните години станаха редица промени, които спазва правилното му развитие, а в известен случай предизвикваха и смущения: приемът в тях училища се даде разширяване, ту се стесняваше и с това се създаде нестабилност в преподавателските кадри. В професионалните училища се приемаха младежи ту със завършен IX клас, ту след завършен VII или XII клас и пр. А известно е, че до VII клас учащите се трудно могат да се ориентират правилно към професия, която да отговаря на техните наклонности, известно е също, че върху по-високата общообразователна подготовка по-добре се гради професионалната подготовка. При това у нас има вече широка възможност професионалните училища да приличат достатъчно голем брой младежи със завършен IX и XII клас. В постановлението тези въпроси са разрешени правилно както от гледна точка на педагогическата наука, така и от гледна точка на интересите на нашето строителство, за което са необходими добре подготвени кадри. Запамет в професионалните училища ще се приемат по правило завършили IX и XII клас с перспектива професионалното образование да се изгражда над средното политическо образование. Предвижда се постоянен прием в професионалните училища, а това значи укрепване и стабилизиране на тях учениците.

В постановлението се изброяват редица важни мероприятия за подобряване на учебно-възпитателната работа във ВУЗ, за свързване на обучението с практиката, за усъвършенстване на научно-изследователската работа и пр.

Трудещите се у нас под ръководството на партията водеха упорита и героична борба срещу фашизма на нашето ученичество и отбелязаха немалко успехи. Известно е, че нашето ученичество в огромната си част беше прогресивно, следваше партията, учеше се от съветската педагогическа теория и практика. Поради всичко това редица прогресивни почини и организационни форми бяха внедрени и запазени в образованието у нас. В постановлението на партията и правителството възстановяването на пренебрегнатите прогресивни традиции се свързва с високата оценка за работата на огромната част от учителството преди и след Девети септември 1944 година и с високото доверие, което му гласува.

Като пренесяват високо творчески характер на учителската работа, партията и правителството осъждат недвусмислено погрешните методи на ръководене — дребнав надзор, опекунство, администриране, командване, скучаване на творческите инициативи с нескончаеми указания по дребни въпроси.

Постановлението задължава ръководните органи по просветата да осъществяват живи връзки с учителството и с професорско-преподавателския състав, да търсят мнението и препоръките на издигнати просветни дейатели, да осъществяват компетентно ръководство.

Разбира се, компетентно ръководство и помощ може да се дава на учители, у които има вътрешен огън за повече педагогически и научни знания, които работят с идеализъм в училището и виждат в своята работа високо патриотично дело, а такива са в огромното си болшинство нашите учители.

Осъществяването на постановлението на партията и правителството за по-нататъшното развитие на образованието ще издигне на завидна висота учебното дело у нас, ще окаже неизмерима помощ в изграждането на социалистическото строителство. Това е отговорна, високо благородна и до най-висша степен патриотична задача, която, няма никакво съмнение, нашето учителичество и всички просветни работници ще изпълнят с чест и готовност.

На 18 юли се навършват 120 години от раждането на Васил Левски. Няма българин, който да не знае за Левски и комуто да не е ясно делото и саможертвата на великия карловец.

През 1937 година поради забравата на властта В. Левски беше честуван. Въпреки това имаше родолюбци и свободолюбци, които не го забравиха. През 1937 година карловското сдружение „Васил Левски“ в Пловдив издаде под редакцията на Хр. Борика и Вичо Иванова „Юбилеен сборник — Васил Левски — 1837—1937“; в двора на изпратено протестно изложение; дори, доколкото ни е известно, писателят Антон Страшимиров изрази също своето негодувание.

Какво ни предстои сега? Нека напомним, че е крайно време да се подготвим бързо, без отлагане за достойното чествуване на 120-годишнината.

У нас има много запазени документи, архиви, данни, писма, спомени, които пряко или косвено се отнасят до Левски. Още не са прибрани и проучени спомените на неговите сподвижници — димитровски заточеници — като димитрица от с. Желява, Софийски, димитрица от заточеника Пъшкяв и др. Връзката и отношението на нашата интелектуална класа към делото на Левски е немалко осветлена. В този смисъл изниква и въпросът за връзките на Апостола с бележитите тогавашни лекари — родолюбци и бунтовници, като д-р Рашко Петров, д-р Дим. Павлович, д-р Ив. Михайлов, д-р Кирил Попов и др. Историята на славната Сушица (Карлово) — ерада, която роди дядо Богора и други бележити народни синове — е още неотвършена.

Българските научни работници трябва да уредят, ако не сега, то поне през есента една научна сесия от името и по почин на институти „Хр. Ботев“ — В. Левски при БАН. Образът и делото на Левски в нашата наука и изкуство — проза и поезия, музика, изобразително изкуство — още не са напълно отразени.

Нека бъдем достойни потомци на великия син на нашия народ Васил Левски!

Д-р ВАСИЛ БАКЪРДЖИЕВ

Изтичат последните дни на усилената подготовка за фестивала в Москва. Танцовата трупа на художествения колектив „В. Малковски“ на естрадата на Софийския държавен театър

Снимка: СТ. КОЖУХАРОВ

ВИКТОР ВИНОВАДОВ

ПЕСЕН НА СОЛИДАРНОСТТА

Жерави в ясната пролет летят.	Нека	с гърди запламят
Няма го зимния вятър.	тръгнем,	от дружбата по-силни ний,
Млад е светът.	на празника наш	фестивален.
И за него тупят	Срещаме дружно лъжите, смъртта	с българин,
млади и смели — сърцата.	с негри,	с маджари.
Сълзите	още ги помнят навред,	Вечно
помнят	разбитите здания.	на Освениям пепелта
Пак от	войнишките крачки безчет	право в сърцата
тежко	въздиша Германия.	да пари.
Викат хортистите	с глас зъл и див,	Нека през граници,
че сме били „неолядни“.	чак до предела полярен	чуки,
Кипър е в кръв.	литне,	трена,
Като рана	е жив	роден вдъхновено в Москва,
споменът за Белоянис.	нашата	хими солидарен!
Скъпи другарю,	в далечни страни!	

От руски: Дим. Василев

НА ФЕСТИВАЛА В КАРЛОВИ ВАРИ

СРЕЩИ ПРЕД ЕКРАНА

КАРЛОВИ ВАРИ, 12 юли (По телефона от ншия специален пратеник)

Снимка от чехословашкия филм „Храбрият войник Швейк“

Един традиционен стар град в Западна Чехия се е облякъл празнично — знамена, пана, плакати, разноцветни табла, портрети, хиляди снимки и какво ли не още заляват стени, витрини, мостовете, общественият мейда. Навсякъде лъха на фестивал. В Карлови Вари всеки ден излиза фестивален бюлетин на шест езика, а вечер се проектира документален кинодневник за изминатия ден.

Чуждите делегации този път са най-много. Има представители на всички ктве на земното кълбо — продуценти, режисьори, разпространители, критици, търговци, актьори, журналисти.

Десети юбилей фестивал е международно събитие, равно на Кан и Венеция, място на различни възгледи в изкуството, място на търговски преговори и сделки, на филмово разузнаване, на благородно съревнование. Тук командова филмът.

Всеки ден пристига делегация и журналисти. Всеки ден фестивалният хими оповестява няколко премиери, на екрана се развива фестивалното знание. След това става тихо — ако филмът е добър, или скръдят столетите — ако скучата и занаятчийството станат причина за честото излизане от салона.

Но общо взето се чувствуват доверителност и търпимост. Има и изключения. Когато започна корейският филм-балет „Поема за крепостта Садо“, някой пусна звънча на булдизик от балкона на залата. Това, разбира се, не попречи на проекцията.

Карлови Вари сега е град на усмивките. От сутрин до вечер става срещи, срещи, разговори, съвместни обеди и вечери. Всички се усмивчат, всички са любезни.

Радостно е, че тази година във фестивалното журю участвуват повече чужденци. На една пресконференция председателят проф. Броуси, ректор на Пражката академия на изкуствата, напомни, че членовете на журито не са само представители на своите страни. Те имат мандата на всички страни — и на онези, които не са дошли на фестивала. Те са обективни съди на едно голямо събитие, така просто и така изпълнено с благородни намерения.

Българската делегация е в непрекъснат контакт с различните представители от другите страни. Всеки обед се прави среща с някоя делегация — с китайската, румънската, германската, съветската, унгарската и така, докато се изредят всички. На тези литини и дружески срещи се казват много неофициални неща, делегациите се обличават и научават много една за друга.

Фестивалът тръгна. Заредиха се проекции. Всеки ден по три игрални и три късометражни филма. Фестивалното кино — прелестен салон, където някога са танкували и клокарствували графове и барони, едва побира 800 души. Но затова пък в летния кинотеатър на синаемалоп екран има място за 4,200 зрители. Билетите са продадени един месец преди фестивала. Близките поляни са залени всяка вечер от хора. Те си

В този брой

НОВИТЕ УЧЕБНИЦИ ЗА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА
СПЕЦИАЛНИ КОРЕСПОНДЕНЦИИ И ИНФОРМАЦИИ ЗА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ФЕСТИВАЛИ
СЪВЕТСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ И ПОСТАНОВЛЕНИЕТО НА ЦК НА КПСС
К. ПАХУСТОВСКИ ЗА МАЙ-СТОРОСТВОТО
РАЗКАЗ ОТ Ю. ОЛЕША
НАР. АРТИСТ Н. О. МАСА-ЛИТИНОВ ЗА ВЕЛИКИЯ АРТИСТ КАЧАЛОВ
ПОЛЕМИЧНА СТАТИЯ ОТ КОНСТАНТИН ИЛИЕВ
ОЧЕРК ОТ НИК. ХАЙТОВ

СЛЕД ПОСТАНОВЛЕНИЕТО

— И тук всички преподаватели са единодушни. Знаете ли, че съществува и една истинска петбалина система? Учителите обикновено имаме за себе си някакви междинни бележки, съществували дори някога „Б плюс“. И нещо друго — досега имаме много отклонения, за това звание никак поевствина. Сега те бъдат по-малко, но ще бъдат наистина отличили се, високата бележка ще бъде и висока цена.

Раздават ме и такива точки от постановлението, като тая за премахването на слетите класове, и особено — за патриотичното и трудово възпитание... Помня, като дете ме пращаха да копя царевичата. Бях толкова малък, че дето се казва, не личав в брадата. А сега нашите деца и младежи не искат да помагат нито в селската, нито в домашната работа. Впрочем, ние се опитваме вече да направим нещо по този въпрос. Още миналата година уредихме извънградски лагер за средношколци в с. Николово.

Тогав по 4, а това лято — по 6 часа на ден младежите работят в ТКЗС, строят новия голям парк в местността Липки. Други групи

ОТ НАШИЯ КОРЕСПОНДЕНТ

★

пък работят в ДЗС Бяла, ДЗС Русе и др. Те дори са на самонездръжка.

Да си призная, най-много ми допадна разделът Е от същата точка. Аз съм стар въздържател и ме болеше, когато отстранявахме ученици за пиянство. И виновни бяха не само те, а и родителите им, и пролапачите, които им даваха бутилките, и всички ние. Сега ще се вземат много мерки, въпросът ще стане обществено.

— Да ни кажете нещо по указанието за подготовката на учителски кадри?

— Всичко е правилно и нужно. Искам само да добавя нещо по назначаването на новите основни учители. Може би и тук трябва да се въведе конкурсна система, както при специалистите с висше образование.

— Какво мислите по въвеждането на шестобалната система?

Поговорихме за постановлението с Илия Кочанов. Сам дългогодишен учител и училищен инспектор, той разглежда всичко в светлината на своята практика и на своя опит. И там, където ние четем само думи, той виждаше вече дела.

— Колко сме се мчили, за да измислим от някой завод неужитни машини или машини за осветляване на своята практика и на своя опит. И там, където ние четем само думи, той виждаше вече дела.

— Колко сме се мчили, за да измислим от някой завод неужитни машини или машини за осветляване на своята практика и на своя опит. И там, където ние четем само думи, той виждаше вече дела.

— Колко сме се мчили, за да измислим от някой завод неужитни машини или машини за осветляване на своята практика и на своя опит. И там, където ние четем само думи, той виждаше вече дела.

— Колко сме се мчили, за да измислим от някой завод неужитни машини или машини за осветляване на своята практика и на своя опит. И там, където ние четем само думи, той виждаше вече дела.

— Колко сме се мчили, за да измислим от някой завод неужитни машини или машини за осветляване на своята практика и на своя опит. И там, където ние четем само думи, той виждаше вече дела.

ТРЕВОЖНИ РЕЗУЛТАТИ

От 1 януари тази година окръжните предприятия на "Печатни произведения" преминаха на двойно подчинение: към отделите "Култура" при окръжните народни съвети и към Министерството на просветата и културата. Това решение целеше да повиши ролята на народните съвети като върховни органи на властта на своята територия, да осигури по-широк достъп на книгата до читателя, да се ускори нейният плащмент и да се подобри външния вид на книгите.

Наистина шест месеца не са голям период, но все пак изтеклото време дава възможност да се направят някои констатации.

Още в началото на годината някои окръжни предприятия били по собствена инициатива, подкрепени от някои органи на народните съвети (Русе, София, Пловдив), било по препоръка на съветите (Варна), приключването на договорите за доставка на литература предявила исканията да им се достави само такава литература, каквато те поръчат и в количествата, които те желаят. Още тогава се проявил строгото търговско отношение към търговията с книги. Тя се приравнявала към пазара, останала търговия, като се изпускате изпредава, че разпространението на дадена книга, което издаване е свързано с определени културно-политически задачи, не е само търговия.

Макар че това искане беше отклонено не без продължителни уговаряния, обяснения и пр., има признаци, че отношението към книгата разпространение у редица народни съвети не се е променило. Напоследък някои от тях — и особено Русенският окръжен народен съвет — вземат решения за поголовно закриване на селските книжарници под предлог, че не били рентабилни. Ако въпросът беше само търговски, съображението би било напълно правилно. Но съществуването на селските книжарници не е само в търговска необходимост. То е преди всичко културна нужда. Книжарницата в село е културен център, огнище на просвета, средина на селската интелигенция, една от важните връзки на селото с културния живот на страната. Че селските книжарници не са рентабилни, беше известно на управлене "Политграфизат" много отдавна, но въпреки това само през 1955 година бяха открити нови 48 книжарници. Рентабилността на тези книжарници е резултат на ниската търговска печалба, ниската стокооборот, разходите по подобрена обстановка (мебели, витрини и пр.) на помещениата. Но има голямата политико-културна задача не е по-важна в случая от рентабилността на отделната книжарница? Финансовият план на книготърговската мрежа в страната е изграден така, че дейността и приключва с печалба. Но някои ръководители в народните съвети очевидно неосъществяват това. Може би ще разпоредят в книжарниците да се продават цигари и спиртни напитки, за да се повиши още повече тяхната рентабилност?

Има и други обезпокоителни признаци. Голяма част от окръжните предприятия започнаха да не отговарят на писмата и исканията на управлене "Политграфизат" — дори на такива важни искания като прекъсването на изданието и тиражира, включени в годишния тематичен план за 1958 година. Управленето трябва да обсъжда проекта за учебниците за ВУЗ без мнението на Софийското градско предприятие, на чиято територия се намират най-много висши учебни заведения. И досега Софийският градски народен съвет, както и други народни съвети не разрешават откриването на постоянни щандове за продажба на литература по улиците, площадите, парковете и пр. Нима книгата може да грозни градовете? Разните павилиони за закуски, колбасите за сладолед и другите търговски пунктове се настаняват навсякъде, а на книгата се гледа като на завършен. Въпрос на рентабилност, а може би на културност?

Редица окръжни народни съвети не проявяват разбиране и по въпроса за снабдяването на библиотеките с книги. И без това по-ниските субсидии, отпуснати тази година на читалищата за попълване на библиотечния фонд, се отклоняват безотговорно за други цели и сумата на сключените договори с библиотеките за доставка на книги едва достига 20% от миналогодешната.

Всичко това дава сериозен повод за тревога. По-широкото разпространение на книготърговственото е в ръцете на народните съвети. Отношението към тази дейност трябва да се промени час по-скоро!

Н. МЕЛАМЕД

Т. ЦОНЕВ

Изложбата на дипломниците от Висшия институт за изобразителни изкуства „Н. Павлович“

„ПРЕД АТАКА“

ВАРВАРСКИ НАВИЦИ

Винаги когато човек влезе в просторните светли зали на държавната библиотека „Васил Коларов“, изпитва чувство на гордост и благоговение пред тази национална културна съкровищница. Отдавна вече библиотеката не е само книгохранилище с близо 560,000 тома, но и широко достъпна научна лаборатория, през която дневно минават около 1,000 души — студенти, научни

дейци, работници и служители. Само през миналата година библиотеката е имала 20,158 читатели, които в 244,044 посещения са изпозвали 494,001 поръчки в 580,839 тома. Това са цифри, които само по себе си свидетелстват за значението и мястото на държавната библиотека в развитието на нашата култура.

На фона на тези редишни успехи

прежделения дежурната библиотечка поискала да вземе читателската карта. Но М. Муров хванал ръката и я така силно я извил, че тя отекла. Недостойно се е държал с библиотечните работници и студентът Заряков Б. Димчев и то след като бил заловен да прави изрезки от тежестите на в. „Народен спорт“. И тия прояви, някои от които прерастват в престъпления, напоследък се увеличават. Все по-често персоналот открива изразни или изпоскани страници от реалки и скъпи книги. Няма съмнение, че анонимните похитители, сложили върху повреденото от тях скъпоценно обществено имущество отпечатък на ниско си гражданско съзнание, изхождат от читателите в библиотеката. Възмущение предизвикват зачестилите кражби на списания, вестници, книги. Но всички това бледнеят пред деянията на един мним читател и държавен крадец — ученикът от VI вчерашна гимназия Борислав Петров. Този 21-годишен младеж в края на миналата година, отивайки в библиотеката уж да чете, заднаквал по недоволство 4 руско-български, 3 английско-български и 1 френско-български речника, 2 броя от Българска енциклопедия на братя Данчови и други книги. Откраднатите издания сам или чрез други лица той продавал на антикварната книжарница, за да може с получените пари да си уреди развлечения и да ходи на забави.

Тези прояви надхвърлят рамките на компетентността на библиотеката. Това са реални, несъмнени с социалистическия морал, които призовават към по-голяма бдителност и неспиритизъм в държавната библиотека, на всички граждани и организации, които милеят за нашата култура и ратуват за социалистическото възпитание на нашата младеж. Неизвустимо е раздразнителна хора с културни навики да петят името на трудова младеж и да лишават народа ни от ония културни ценности, за които той е отделил от своя златък и ги е събрал толкова години.

П. МИХАЙЛОВ

Ето как се „ползват“ ценните издания в библиотеката

постъпките на някои посетители — за съжаление предимно млади хора — се очертават като тъмни петна, които помрачават името на добрия читател и осекверяват хубавите традиции, създавани така усърдно от библиотечните колективи. Въпреки недоволните предупреждения на персонала и наизяването на някои случаи даже в печата, намират се съобразяват с установения в библиотеката ред, а някои реагират на откровените им бележки по недопустим и груб начин. Така е случаят с Живко А. Вълчев, който забравил читателската си карта и за да влезе в читалня, се опитал да заблуди дежурната, казвайки, че идва за първи път в библиотеката. Разбира се, без карта той не бил пуснат в читалнята. Тогава Вълчев започнал шумно да протестира, изпозвайки библиотеката „турска крепост“. Студентът Николай Д. Муров разговарял на висок глас в общата читалня. След няколкократно предупре-

стави с „Мазурка“, изпълнена от Я. Петров и В. Маринов. Изпълнениата на акордеон също била успешна. Под ръководството на Н. Котов, Стефанова, Недковски, Григоров малките школки изучават и акордеон.

Концертът завършил с изпълнение от акордеонист състав, ръководен от Никола Котов.

На Детската музикална школа при народното читалище „Христо Ботев“ предстои да разшири своята дейност, да стане пример за цялата читалищна самодейност в околността.

Никола, Николов

ПЛОВДИВСКИ ТЕАТЪР В КОПРИВЩИЦА

На 29 юни в салона на читалище „Яко Доросиев“ в гр. Коприивщица артистите от Пловдивския народен театър представили „Безименната звезда“ — комедия в три действия от М. Себастиан, постановка на режисора Л. Пенчева.

Коприивщенските трудеши се топло поздравиха играта на артистите М. Пърданова, Ал. Литяков, Г. Гердев, А. Лазарова и др.

Т. Михайлов

В КОЛАРОВГРАД

В дните пред 80-годишнината от рождението на бележития партиен и държавен ръководител В. Коларов стотици граждани, пълнолетни ученици и бойци от Народната армия посещаваха къщата-музей „Васил Коларов“. Те разглеждат с интерес библиотеката и картините, които е рисувал Васил Коларов, познават се с десетките документи, материали и снимки, образящи богатия живот и многообразната дейност на видния партиен дец.

От НИКОЛА ХАЙТОВ

... толкова. А вече се срачича! Размислил Данчо какво да прави и най-сетне отскочи: — Закачи шарфа на оня там дувар! — наредил той на Михал и сам нагласил динамит в единия край на запаления селски междия. Малко след това моторът запърпорил. Сноп дън разскел мръсината, лиснава на платното и магната, а в която се говорело дълго време след това в Бориково махала, започнала.

Ето какво разказва по-късно очевидец Ибраим Метков на своя братин от съседната махала за тази първа кинопрожекция, която скритом наблюдавал от дома си: — Пропукало нещо, арабски, светнало се и току се издигна дувар на хаджасановата плесна, та се отвори един прозорец, копрала широк. Погледнах през него и влясина ми се наежи: отвори се едно равно поле — широко, побелело от снега, силно се през него — нам от да — една войска, че като ренкава оня ми ти орява, че като кипна полето барбар с хората... не видях повече какво стана, ами се дадах в змицка и тая си гърба, докато утихна обущата.

„Артилерийската подготовка“ на битката при Сталинград във всеки случай ударило по целта и дала отливен резултат: когато прожекцията свършила и светнало, Данчо и бай Михал видели събрана на около им,

току-речи, цялата Борикова махала. Притегателната сила на непокабената им любовност скъсала традиционните задръжки и отток нататък бориковци станали най-западени кинолюбители. Не ставало вече нужда бай Михал да им вика от двелника. Шом чули хората вървела на кончето, събрали се всички, а да видят каква ли нова чудесия ще им покаже Данчо през външния прозорец.

„Тоталната обструкция“, според Данчовия израз, която направили бориковци на кино, в други махали не се повторила, но все пак и там не минало без вроншества. В една от махалите, шом свършила прожекцията, децата се струпали под екрана да събират гизлите на мистериите патрони. С удоволствие си припомни Данчо случката в Липец. Там за първи път се паднало да „вирти“ морски филм. Шом пуснал операторът дената и пласнали възните към екрана, в първите редци настъпила суматоха и едно дебело гласие реннало в ужас:

— Бежте, комулар, че ни издаваха...
Добре, че Данчо бързеше да прекъсне временно прожекцията и да покаже на присъстващите, че не се намира на морския бряг, а в уличната стая. Където не ги заплюва никаква опасност. Впрочем всичко това е вече история. Сега в Липец и Зминово, в Бориково, Бачи бух, Вълчан и Кошица, навсякъде с нетърпение очакват да завърши Липцовият зъжен оригиналното благоговение, че в

НОВИТЕ УЧЕБНИЦИ ЗА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА

от Н. ГАРВАЛОВ

Когато се заговори за трудности в учебната работа или за претовареност на учениците, неизбежно възниква въпросът за качеството на учебниците. Този въпрос е напълно закономерен. Учебниците определят до голяма степен съдържанието на учебната работа и обема на учебния материал, който трябва да бъде усвоен.

Наред с общото преустройство на учебното дело, извършено у нас след победата на народната власт, нов облик придобиха и учебниците за общообразователните училища. Те са изградени на основата на марксистическата методология и дават на учениците топъл научен знани за природата и обществото, лишени от каквато и да е мистична или шовинистка — неизбежна спътница на буржоазната наука. Наред с това в нашите учебници се написти-ла и някои сериозни слабости, дължащи се на недостатъчен опит или на безкритично преписване на съветската практика. Основни слабости на нашите досегашни учебници са: големият обем, претрупаността им с фактически данни, тежкит им, трудно разбираем език. Грешка бе, че някои учебници направили се претоварва от руски, без да се съобразяват с нашата действителност и да се пригодили към равнището на нашите ученици. Такива бяха учебниците по история за посвечено класове, по анатомия за VIII клас, по психология и логика, а допри една година и по естествознание за IV клас и химия за VII клас.

През 1955 година Министерският съвет утвърди нов учебен план за общообразователните училища и задължи тогавашното Министерство на народната просвета да изготви нови учебни програми и да осигури

издаването на нови учебници, идея и научно издирване, съобразяване с възможностите на учениците от различните възрасти и написване на ясен и достъпен език. Подновяването на учебниците съгласно това постановление се извърши в продължение на 3 години — от 1955 до 1957 година. Най-много нови учебници се пуснаха през тази година — 74 напълно нови и 21 основно преработени. Това значи, че през 1957/1958 учебна година във всички класове на общообразователните училища ще се работи с нови учебници, съставени в последните 3 години и съобразени с програмите от 1955 година. Изключението правят учебниците по физика за XI клас и западните езичи (английски, френски и немски) за X и XI класове. С часовете по тези предмети в учебния план се извършва по-големи промени и за да се установи приемственост при обучението в различните класове, въвеждаването на новите програми трябва да стане в продължително време. Затова и пълното подмяна на учебниците по тях ще стане в 1958 и 1959 година.

За съставянето и одобряването на новите учебници за 1957/1958 учебна година, които продължи близо 2½ години, бяха образувани съвременно нови авторски колекции. В тях наред с научните работници се включиха и голям брой учители. От учителите се очакваше да внесат в работата върху учебника своя практически опит, чрез който науката ще стане по-близка и по-достъпна за учениците. С авторите на новите учебници се провеждаха няколко съвещания — общи и по специалности. Дадох им се писмени указания за условията, на които трябва да отговаря всеки отделен учебник. Предварително се обсъдиха плановете на учебниците и по два примерно разработени урока от тях. За някои учебници се изградиха специални консултативни комисии. Завършените проекти се обсъдиха в секциите на Учебно-методическия съвет при министерството, а някои — и в издателството. За пръв път се приложи практиката проекти на учебници да се изпращат за решениране в различни селища на страната. Обикновено в тази работа се включваха цели учителски колективи. Ценна помощ в това отношение оказваха много учителски колективи от Пловдив, Варна, Стара Загора и другите.

Заслужава да се отбележи написването на много учебници се явиха и доброволни състезатели. Някои от тях дадоха действително издирвани проекти, които бяха почетени пред проектите на официално натоварените автори. По този начин се явиха новите учебници по латински език на Българов и Дончев, по български език за III клас на Тончев и Пърданов и др. Някои от състезателите, показали ценни качества в своята работа, бяха включени като допълнителни членове в авторските колекции. Така съвместните усилия на натоварени лица и доброволни състезатели се изразиха в учебниците по история за IV клас, физика за VIII клас и др.

Една цялостна характеристика на всички нови учебници, по-голямата част от които още не са написани за практика, трудно може да се направи. Но известни техни положителни страни са очевидни и могат да се изтъкнат още сега. На първо място трябва да се подчертае фактът, че за първи път всички учебници за общообразователните училища ще бъдат оригинални, наши, написани от български автори и илюстрирани с примери от нашата социалистическа действителност. Онова, което беше особено трудно за децата — да градят своите първи понятия въз основа на примери от далечна, непозната действителност — вече няма да се среща. В пълно съгласие с принципите на марксистическа педагогика децата ще изучават преди всичко природата на своята родна страна и живота на своя народ. Те постепенно ще разширяват своя кръгзор, като изучават природата и живота на хората в другите страни — на първо място в Съветския съюз. Второ важно предимство на новите учебници е, че те са съгласувани почти изцяло с новите учебни програми. Ученици и ученици няма да бъдат

принудени да търсят учебния материал в различни учебници или в различни места в един и същ учебник, което в последните години поради промяната на програмите често се случваше.

Значително е намален обемът на повечето нови учебници. За пример може да се вземе новото естествознание за IV клас, което съдържа малко повече от 100 страници срещу 210-те страници на неговия предшественик — учебника по нежива природа. В подобно съотношение е намален обемът на история за X клас, литература за IX клас и редица други учебници. Разбира се, не навсякъде такава намаление е било възможно и необходимо. Особено важно обаче новите учебници са съобразени в много по-голяма степен с възможностите на учениците.

Големи усилия бяха положени за по-добро методическо оформяване на отделните уроци, както и за по-голяма достъпност на езика. Известни успехи в това отношение са постигнати.

Трябва да се посочат и уелешите усилия на издателство „Народна просвета“ за по-добро външно оформяване на учебниците. Голям брой от учебниците за началното училище — аритметика за I клас, читанките, география за IV клас — за пръв път са снабдени с цветни илюстрации. Увеличен е броят на илюстрациите, картите, чертежите. Подобри са коритите и печатът.

Според една установена вече практика всички нови учебници след одобрението им приложението се обсъждат с учители на училища от цялата страна. В последните две години по този начин са обсъдени 15 учебника. Прегледната на учителите за тях е била почти всякога положителна. Изтъква се научната им издиржаност, по-голямата им достъпност, по-добрата съизмереност на уроците. Учителите от Стара Загора, Варна и другите наредяха „ценно постижение“ новите учебници по история за V клас с автори проф. Данов, Н. Попов и Велес и естествознание за IV клас с автори В. Бозаров, М. Пешин, Т. Славя, З. Неова, Р. Пахарска. Може да се очаква, че добре ще бъдат посрещнати и повечето от новите учебници, издадени през 1957 година.

Това съвсем не значи, че работата по подобряването на учебниците е приключила. Коистатията, направена в Постановление на Централния комитет на Българската комунистическа партия и на Министерския съвет за по-нататъшно развитие на образованието в България, че учебните плановете, програмите и учебниците са все още претрупани, важни и за много от най-новите учебници. Въпреки категоричната критика на учителите не е намален още в достатъчен размер обемът на учебника по история за XI клас с автори проф. Ал. Бурмов, проф. Д. Косев и проф. Хр. Христов. Тежки са още учебниците по руски език за VI и VII клас, някои от граматиките и др. По отношение на езика необходимо е да се работи още във всички учебници. Не е постигната в езика необходимата простота, а там, където е достигната, това е станало често за сметка на изразителността и изискаността. Срещат се неточности и противоречия особено в учебниците по география.

Лоша е картината на учебниците и много от илюстрациите в тях са неясни. Колкото и да са намалели печатните грешки, те все още съществуват и в някои случаи, както е при учебниците по математика, предизвикват нежелателни затруднения.

Отстраняването на всички тези слабости е задача, която тепърва трябва да се разреши. Значителни резултати в това отношение могат да се очакват чрез новите форми на работа, изтъкнати в Постановлението за по-нататъшно развитие на образованието в България: конкурсна система за написване на учебници и новият начин за консуриране на авторския труд, основан на качеството на учебниците, а не на обема им. Голяма помощ за подобряване качеството на учебниците могат да окажат учителите, които в своята учебна практика най-добре виждат какво положително им страни, така и техните слабости. Затова широко обсъждане с учители на учебниците преди и след написването им трябва да продължи независимо от всички други форми на работа, които ще се въвеждат.

Културни прояви в страната

МУЗИКАЛНО ТЪРЖЕСТВО В ПЛОВДИВ

Трудно беше да се предположи, че един класиран концерт ще привлече и задържа публика при тези необичайни горещини в града. На ролята манифестираха изненадващи за възрастта си млади, повечето съвсем малки пианисти от Държавното музикално училище от класа на Пенка Петкова. Част от пиесите си те изпълниха при съпровод на д-р В. Порязов с втори роля, а друга част — при съпровод на камерен състав, комплектиран от доброволци — изтъкнати изпълнители от Пловдивския държавен симфоничен оркестър, дирижиран от пребиваващия в града млад степенен диригент Ал. Владигеров.

Г. Гачев

КЕРАМИЧНА ИЗЛОЖБА В ДИМИТРОВО

В изложбената зала в Двореца на културата е открита керамична изложба на художничката Лина Кънчева.

Лина Кънчева работи вече 30 години в областта на керамиката. Възбуждена от нашето богато народно керамично изкуство, тя създава нови оригинални образци. Нейните творби се отличават с простота на формата и пестеливост на декорацията — типични белези на българския художествен стил. В тях тя възпява красотата и плодотворността на родната земя, поезията на народния бит. Разост обема артели, когато вижда българските цветни съзвучия, нашеската багрова хармония. Вателските пръсти на художничката и грънчарското колело са превърнали червената пернишка глина в прекрасни талерки, чашки, сервизи, фруитиери, а грънчарската пещ е обгорила глазурата и ги е покрила с чудно юноисирани шарки — сребро и охра, пурпур и наумрудовено, черно и жълто, синьо и кафяво...

Изложбата на Лина Кънчева е събитие за културния живот в нашия град.

Ц. Цанев

КОНЦЕРТ НА МАЛКИТЕ В БОТЕВГРАД

На 14 юни в киносалона „Христо Ботев“ се състоя концерт на Детската музикална школа.

Доклад за дейността на школата изнесе ръководителят Н. Котов. През учебната година 107 ученика са изучавали цигулка, акордеон и пиано. Школата е имала 4 преподаватели по цигулка, 4 по акордеон и 2 по пиано.

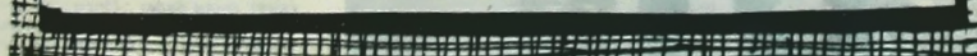
Цигулковият състав под ръководството на д-р Ванко Бочев изпълни „Към комунизма“, марш от М. Мишов, увертюра на „Тангобойлер“ от Р. Вагнер, „Амико“ от Оскар Штраус, „Менует“ от Моцарт, „Букет“ и „Марш“ от Вебер. Класът по цигулка на Л. Петров се представя с „Мазурка“, изпълнена от Я. Петров и В. Маринов.

Първите стъпки на кинооператора в тази днешна от културно прикосновение земя не били никак лесни. В Бориково махала, например, след като три часа се катерела до стръмнината, не оставяла жива душа — всичко се било изпозрило по домовете, а домовете били така прената, че нямало възможност, нито време за лична агитация. Качил се тогава достъпният бай Михал на Липцовия гръб самара, а на самара — портативния проекционен апарат.

Първите стъпки на кинооператора в тази днешна от културно прикосновение земя не били никак лесни. В Бориково махала, например, след като три часа се катерела до стръмнината, не оставяла жива душа — всичко се било изпозрило по домовете, а домовете били така прената, че нямало възможност, нито време за лична агитация. Качил се тогава достъпният бай Михал на Липцовия гръб самара, а на самара — портативния проекционен апарат.

Първи си гърлото горкит човек, — напуща. Жените българо-моземецки надичали зад пермакътите, а мъжете им се спотайвали некайно глас. Изтървали се да дойдат само няколко любителни де-

ВЪАШЕБНИЯТ ПРОЗОРЕЦ

От НИКОЛА ХАЙТОВ

... толкова. А вече се срачича! Размислил Данчо какво да прави и най-сетне отскочи: — Закачи шарфа на оня там дувар! — наредил той на Михал и сам нагласил динамит в единия край на запаления селски междия. Малко след това моторът запърпорил. Сноп дън разскел мръсината, лиснава на платното и магната, а в която се говорело дълго време след това в Бориково махала, започнала.

Ето какво разказва по-късно очевидец Ибраим Метков на своя братин от съседната махала за тази първа кинопрожекция, която скритом наблюдавал от дома си: — Пропукало нещо, арабски, светнало се и току се издигна дувар на хаджасановата плесна, та се отвори един прозорец, копрала широк. Погледнах през него и влясина ми се наежи: отвори се едно равно поле — широко, побелело от снега, силно се през него — нам от да — една войска, че като ренкава оня ми ти орява, че като кипна полето барбар с хората... не видях повече какво стана, ами се дадах в змицка и тая си гърба, докато утихна обущата.

„Артилерийската подготовка“ на битката при Сталинград във всеки случай ударило по целта и дала отливен резултат: когато прожекцията свършила и светнало, Данчо и бай Михал видели събрана на около им,

престижна смолянската кинотройка.

Така посрещнаха кинооператора и неговия помощник и в Смилан, където пестра публика се беше вече събрала в читалището и очаквала своите ежемесечни празници — кино. Монте новия поздравил — кино, поканиха на прожекцията. За моя изненада, публиката се оказа по-интересна от екрана и — да си призна — аз гледах повече нея, отколкото филма.

Никъде да мене първоорече дикомато, а напреде ми върху осветения екран събуждаше Фернандо в ролата на добрия Ала баба — слуга на аличия иточен господар. Двеста пълни с напрежение поглед следяха всяко негово движение, двеста души живееха тази вечер с неговите пориви и желания, желасха заедно с него робинята, която той купуваше за господарския харем. При тази сцена никой въздържано въздъхна. Отмисих поглед настрана и мърнах едно ръкаче да отрина трепнала по милите съзвучия. До нея — мжж, подаден напред, подпал браздата с юмрук, с изострен скули и тигено светлини очи. И тишина... Измална тишина, в която чувах сякаш аз хъркорт плащениците на изкуството в тези невинности през вековете, дествени души.

На другата утрин през заледения прозорец на хотела аз видях монте познания от подяжия кино. Още не беше се разсипало добре, а каручката на бай Михал вече потрпваше по шосето за село Арда. Помътнелите небеса ръсеха дъпая, престудени снежинки, които дрираха в синяснокаво цялата Ардинска долина. Дълго тупче биех презъзлите си крака, бай Михал се набухна на полята камишки, навсякъде вървешом платените си ръкавички, а безропотният Липцов с пълно съзнание за своята мисия мънише по наагористия каручка, натоварена с културни съкровища за народа от граничните родопски махали.

ГТП „ПЕЧАТНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ“

СОФИЯ

ПУСНАХМЕ В ПРОДАЖБА

ЖУРНАЛИСТИЧЕСКИ ЖАНРОВЕ

ЦЕНА 9.25 лева

учебно помагало, съставено по лекции, четени във Висшата партийна школа на КПСС

Книгата представява ЦЕННО ПОМАГАЛО ЗА ВСИЧКИ РАБОТНИЦИ ПО ПЕЧАТА

НЕСОВЕДОМНОСТ или ЗЛОЖЕЛАТЕЛСТВО

Идеино-естетическите
корни на музикалната
революция и идеите не се
измислят, а се откриват,
като се издигат над
идеологическите и
политическите
идеи, които са
продукт на
идеологическото
и политическото
развитие.

(Ст. Стоянов-Иванов —
„Народна култура“,
бр. 21 от 15. VI. 1957 г.)

Н апоследък имената на Л. Ни-
колов и К. Илиев станаха на
модя. Всеки, който иска да
заегирира актив в борбата про-
тив формализма в музиката у нас,
може да стори това много лесно,
като си послужава с тяхното творче-
ство. Платът е следният: в един
увод се извършват имената на ня-
колко известни съвременни западни
композитори и се прави критика
на тяхното творчество, доколкото
позволяват сведенията на автора,
померили откъдето-оттам. С това
се създава благоприятна обстано-
вка, в която често пъти доста грубо-
ко се натикват произведението на
композитора по-горе композитори и
различно възгледани.

„Ето, че и у нас има формали-
зм! Сабя ама! На атака!“
Първото нещо, което се хвърля в
очни в тези статии, е обикновено
на авторите по отношение пробле-
мите на съвременната музика. Без
да имат каквото и да е намерение
да защитават това или онова тече-
ние в съвременната музика, дъл-
жен съм, в интерес на правична
постановка на въпроса, макар и
със съмнение, че се сира върху
този пункт от творчеството на на-
шите критици. Образец за това е
последната статия на Ст. Стоянов-
Иванов „Криво разбрано новатор-
ство“, в която понятието модерни-
зм, додекафониизъм, серийна тех-
ника, пунктуализъм, атонализъм,
електронна и конкретна музика са
така обхванати, че човек остава с
впечатлението, че всички тези на-
звания са синоними на едно и също яв-
ление в музиката. За всеки, който
следи разволя на съвременното му-
зикално изкуство, е ясно, че между
додекафонията и пунктуализма и
между пунктуализма и конкретна и
електронна музика има огромна
разлика. Още по-голяма разлика
има между електронната и конкрет-
ната музика, изразена не само в
техническите средства на постига-
нето им, но и в естетическата база,
от която те изхождат. Частично
додекафонията на Шюмберг и два-
десетонната система на спомена-
ния в същата статия Хауер има от-
горна разлика по отношение органи-
зационната на тона и естетическата
база, сигурно не е известно на ав-
тора, който нарежда имената им е-
дно до друго. Фактът, че Шюмбер-
говата додекафонна система се из-
ползва днес от мнозинството ком-
позитори в света, докато Хауер ос-
тава само едно име в историята,
говори за съществена разлика между
двете системи.

Ст. Стоянов-Иванов има една
цел: да докаже, че изобретения
по-горе течения в съвременната му-
зика ликвидират същността на му-
зиката. Той мисли, че убеждава
читателите си в това, цитирайки сле-
дната пасаж от брошурата на Бавар-
ското радио за кантата на Лудвиг
Ханс „Неподатна песен“ (пре-
водът е: „Неподатна песен“ (пре-
водът е: „Неподатна песен“).
В своята нова „Неподатна песен“
Иванов развива една обособе-
на техника, която цели пластичното
въздействие на изпитана дума; Съв-
сем по новому се третира отноше-
нията между дума и тон при хора,
където често думата е разделена на
срички, които преминават от един
глас, в друг и които с извънредно
обособеност си ритмичка и динами-
ка рисуват звуковата картина. Тук
за пръв път гласовото звукоизве-
ждане се композира със средствата
на серийната техника. Композицион-
ната и текстова проблема се вза-
имно обуславят. Ноно си служи са-
мо с такива композиционни сред-
ства, които лесно в крива на днеш-
ното музикално развитие.

Човек остава смутен. Какво не-
редно може да има в това, че ком-
позиторът цели пластическото въз-
действие на изпитана дума и особено,
че композиционната и текстова
проблема се взаимно обуславят?
Та нали това е целта на вокалната
музика от времето на Палестрина
до днес! Виждайки несъответствен-
остта на този свой метод, Ст. Стоянов-
Иванов изведнъж заключава:
„Едва ли можем да си представим
по-неподходящи средства от сред-
ствата на атоналната пунктуална
музика за художествено пресъзда-
ване на идеен съдържателна об-
ществено значима тема, каквато е
случаът с „Неподатна песен“ на Но-
но.“ Как и защо обаче тези сред-
ства са неподходящи, остава абсо-
лютно неясно не само за читателя,
но, струва ми се, и за автора на
статията. Говорейки за Шюмберг,
Ст. Стоянов-Иванов е още по-кра-
ен в изводите си, които висят във
въздуха само като изводи без всяка-
ква база. Шюмберг разрушава
мелодията, хармонията и полифо-
ния с уродливия си додекафо-
ничен звукоизвеждане, с дисфе-
ния си акробатична и убийствена
схематика. Как и защо, в кои твор-
би и по какъв начин, остава да се
верва само на внушенията на кри-
тика.

Добро подчертавам, че съм да-
леч от мисълта да излизам в за-
щита на един или друг метод или
творец от нашата съвременност. Искам
само да изясня критическия метод
на Ст. Стоянов-Иванов, от който
той си прави изводи за нашето
творчество. А този метод, за съжа-
ление, продължава в същия хаоти-
чен маниер.

В книгата 9 на списание „Бъл-
гарска музика“ от 1956 г. Ст.
Стоянов-Иванов казва, че
формализмът в музиката „се по-
лучава всякога, когато предметът
на изкуството дежи извън гра-
ниците на обективната действител-
ност, която може да бъде отразе-
на (изразена) критически метод
на Ст. Стоянов-Иванов, от който
той си прави изводи за нашето
творчество. А този метод, за съжа-
ление, продължава в същия хаоти-
чен маниер.“

същата книга на списание „Музи-
ка“. Следователно иска новост
във формата трябва да е свързана
със съдържанието, със стремежа
да се разкрие по нов начин ед-
но или друго явление на действител-
ността, като се внесат нови ю-
ности в трактовката му или се из-
образават нови събития, умонастро-
ения и прочее.“ Ето как Лудвиг
Ханс изва като блестящо потвър-
ждение на правилните в основата
си възгледи на Ст. Стоянов-Иванов
за съвременното изкуство. Ако
нашият критик беше тръгнал по
права линия от базата на тези свои
разсъждения, неминуемо би сти-
гнал до други изводи за състояни-
ето на съвременната музика. Тези
права линия би го задължила об-
що да се запознае с проблемите и
творчеството на съвременните ком-
позитори от непосредствено досе-
га. Това би му спестило изнепа-
да да научи, че цитираните от него
в упоменатата вече книга на спи-
сание „Музика“ опери на Британ-
„Помощнието на Лудвиг Ханс“ и
„Питър Греймс“ и „Помощнието
на Лудвиг Ханс“ от Странински да-
леч не могат да иллюстрират „твор-
че много потиснатост и песимизъм,
безжизнен трагизъм и безпросвет-
ност, тъвие много скептицизъм и
иронично отчуждение към света и че-
ловека.“ Ако би разгледал партитурите
и текста за тези произведения, той
би видял, че „Питър Греймс“ е дъл-
боко национално произведение, ко-
ето отразява бита на английския се-
лскин-риболов, изплетен е вну-
шителни масови сцени и изтъква
от въздуха човешки преживявания.
Той би се възхитил от посмат-
та за съпружеската вирност и чистота
на семейния морал, третирана в
„Помощнието на Лудвиг Ханс“ —
загледано, което, уви, напразно е по-
гледано игрилата фантазия на
критика. Колкото пък до „Помощ-
нието на Лудвиг Ханс“ от Странин-
ски, това е един абсолютно прав-
ствен сюжет, взет от шекспирови
художник-класик и сатирик Хесгарт.
Впрочем репродукции на този ци-
къл се продава доскоро в кин-
жарницата за нужди езичи в Со-
фия.

И така Ст. Стоянов-Иванов
продължава. За да разобличи „фор-
мализма“ у нас, той трябва да го
свърже с „влиятелно на господ-
стващата буржоазна идеология“, в
която плува споменатия дотук за-
падни композитори. Аз не съм за-
познат с такава сигурност както
Ст. Стоянов-Иванов с въпроса да-
ли тези композитори са действител-
но в плен на упадънична буржо-
азна идеология, но ми прави
впечатление следното. Първата
работа на Хитлер, когато дойде на
власт, беше да се опр на Шюм-
берг, Берг, Вебер и Хиндемит, а да
ги изгонят от родината им и да из-
гори творбите им, както направя
това със съвременната на прогресив-
ните писатели и общественици. То-
гава той обявя в култ класическа-
та музика и Вагнер. Следва ли да
правим подобни заключения, че
класическата музика и Вагнер мо-
жеха да служат най-добре на ре-
акционните и античовешки намере-
ния на фюрера? Когато прокудени
потърсиха убежище в другите
капиталистически страни, капита-
лизъмът далеч не ги прие с отворе-
ни обятия. Те страдаха и се боре-
ха с мизерията наравно с всички,
които в този жесток и несправед-
лив свят отстояваха мъжествено и
безкомпромисно идеите си в изку-
ството. Известно е, че създават
на пунктуална Антон Вебер и
бил не само идеологически близък
до прогресивните среди в Англия,
където е намерил убежище след
изгоняването си, но сам е ръководил
де смъртта си самодейни работни-
чески хорове. В неговите вокални
творби, голяма част от които са на
народни текстове, е отразен недвус-
мислено копнежът му към един
светъл, чист и справедлив свят. Лу-
двиг Ханс, Лудвиг Ханс, Бруно Ма-
дерна и други са или членове на ко-
мунистически партии в своите оте-
чества, или поддържат тесен кон-
такт с прогресивните среди.

Как упадънична буржоазна фи-
лософия е повлияла върху младия
Ноно, за да подбере за своята послед-
на творба упоменатите вече тексто-
ве? Това може да бъде всичко друго,
но не и реверанс спрямо управ-
ляващата буржоазна класа в Ита-
лия, и то именно сега, когато борба-
та на прогресивните сили за мир
срещу военноробството от Запад е до-
стигнала връхната си точка. Не мо-
же да бъде случаен и фактът, че
цитираните вече много пъти имена
особено от най-младата генерация
композитори се обръщат все по-че-
сто към произведението на Федери-
ко Гарсиа Лорка, прославеният поет
на революцията в Испания, загинал
от ножа на франкистските жандарми.
Нашията творба странно влияние
на буржоазната идеология върху
тези чести творци, които Ст. Стоя-
нов-Иванов бърза да постави в
неин плен!

Да харесвам или не харесвам ед-
на музика, да приемам или не прие-
мам един изразни средства, е въ-
прос на личен вкус. Но да премъ-
чаваш или изпачаваш факти, за да
окажеш едно творческо дело, е
неподходящо, дори когато искаш да
оправдеш съзвучията си с целта.
Колко вирно звучи тук мисълта на
Ст. Стоянов-Иванов, изказана в
статията „Криво разбрано новатор-
ство“: „Самонадеян би изглеждал
ежеки, който застае в позата на
свещен, открил всички тайни на ре-
волюцията, музикално творчество,
листично“

Колко би си позволил да дава ре-
цепти за писане на гениални нова-
торски произведения.“ Явно това
разсъждение е отправено към ав-
тора на цитираната статия. Но в съ-
щия дух би могло да се продължи:
още по-самонадеян би изглеждал
този, който, без да познава основ-
ното историята, без да познава от-
близко съвременността, в която жи-
вее, взема позата на върховен съд-
ница за произведения, които нито я-
кога е чул, нито виждал. Трудна за-
дача за един критик е да определи
местото на всеки творец от своята
съвременност. Изпиря е пътя със
злуполучни примери в това от-

ношение. Днес се възхитяват от
класиците дас е много лесно. На-
против, смешно е да не се възхи-
тава. Да уважаваш или обичаш
творчеството на Прокофиев и Шо-
стовици, Барток и Рихард Штраус,
Хиндемит и Дебюси е съвсем логич-
но. Техните творби отдавна вече
звучат за света, разпрости до дън
от големи интерпретатори, в доста-

тъен срок от време, за да бъде
оценена тяхната стойност. Мълчото
е да се ориентираш в най-новото,
което смущава, изменява, звучи
на пръв поглед откъснато от общия
разволя на музикалното изкуство.
Мълчото е да разбереш кое от това
ново носи ценностите на човешкия
дух и кое — етнични спекулации. В
такъв случаен критикът трябва да
помиш предпазливо на Шу-
ман: „Почитайте класическата му-
зика, но не интересувате пламен-
но за новото. Недейте има предраз-
съдици срещу имена, които не са
още познати.“

„Преди ето години един малък
епизод от фам-мажорния квартал на
Бетовен е хвърлил в ужас А. Ули-
бишев. И А. Серов блестящо е до-
казал това, колко несъстоятелен е
изостанял естетически възглед на
А. Улибишев за творчеството на
Бетовен. Той е показал закономер-
ността, която имат смелите творче-
ски открития на този велик реалист“
(из доклада на Г. Хубов, изнесен
пред Втория конгрес на съветските
композитори).

К акав роля играе Ст. Стоянов-
Иванов по въпросите на
нашата най-нова музика? На
Улибишев или на Серов? Безспорно
нямаме претенции да сме вто-
ри Бетовеници, нито Ст. Стоя-
нов-Иванов, надяваме се, да е вто-
ри Серов. Но в далечна перспек-
та отношенията между нашата съ-
временна критика и нашето творче-
ство имат някаква връзка с анало-
гичните отношения между компози-
тори и критици от всички епохи.
Какво е место и на Л. Николов
престъпление? Това, че намерихме
свои изразни средства, или по-точ-
но казано, че отразихме върху но-
вата хартия своята творческа ин-
дивидуалност, след като минахме
през неизбежния и законен път на
подрязване на своите учители.
Твърде етнични и плоски са наме-
щения, че сме отсегнали всичко, което е
написано досега у нас, че сме на-
пущали концертните зали, когато за-
пущали да се изпълняват класиче-
ни, че сме признавали само „край-
ните извращения“ на модерната му-
зика и прочее. Делата говорят по-
вече от зломмерените думи. В своя
та диригентска и писателска дей-
ност съм доказал достатъчно и
многократно отношението си към
проблемите на българската музика,
към класиката и творчеството на
нашите композитори. Нескромно е
да се говори за това, но нескром-
ността на няколко автори ме
предизвиква към това. Не мога да
скрия учудването си, че тези то-
кова известни факти не само на ком-
позиторите, но и на широката пу-
блика, биват винаги тенденциозно
премълчавани, когато се характе-
рира моето отношение към тради-
цията в музиката.

В торият пункт, по който се
спекулира във връзка с наше-
то творчество, е, че то било от-
къснато от развитието на българска-
та музика, че без да изживеем твор-
чески постиженията на по-старото
поколение български композитори,
ние сме се впуснали в творчески
авантюри, с което искаме да за-
маскираме бездействието си да пи-
шем така, както нашите пред-
шественици. За един композитор

и много тежко да обяснява
думи развитието на музикалния
си език, но предан спомена-
ния в началото на статията ми
причина — раздвата възможност да
еподемяе е публиката нашите твор-
би — аз съм принуден да направя
това словесно. Ние минимално по-
ти на нашите по-възрастни колеги
и учители създаваме ред творби —
оркестрови, камерни и вокални (Ля-
зар Николов до концертта си за стру-
нен оркестър и Константин Илиев
до Дивертименто за оркестър) под
свиста на нашите учители.

След това всеки от нас започна
да оформя творческата си филозо-
фия. Съвсем плавно, по пътя на
творческо изразване, във всеки
нова творба се явяваха нови елеме-
ти в нашата музика, което разви-
тие доведе до последните ни ком-
позиции, които говорят на език, дей-
ствително различен от езика на на-
шите уважавани колеги от по-ста-
рото поколение, но език, който в ни-
кой случай не е „скос в пропасти“,
както думуват се разни проф. Ве-
селлин Стоянов, и гласът път на
една еволюция, която свързва две
поколения композитори.

И друг път съм имал случая да
права аналогия между нашия слу-
чай и творческите постижения на
поколениято Добри Христо, Ема-
нуд Манолов, Панайот Пипков и
Мастро Атанасов и привидния скок
във първите творби на поколение-
то Панчо Владигеров, Любомир
Пипков, Веселин Стоянов, Димитър
Ненов. Разликата между тези ком-
позиторски поколения не е в скок, а
в бързо движението на един духовно
свободен народ към изразяване на
собствената му култура с постиже-
нията на една съвременност, обле-
гната върху вековни културни тра-
диции.

Нашите критици отричат нашо-
нални елементи в последните ни
творби. Защо? Защото тематичният
материал, с който работим, не е в
духа на народната песен, не носи
външните белези на народния ни
музикален фолклор.

Високо протестираме против това
голосово обявление.
Не само ритмичните и метрични
елементи, организирани нашата му-
зикална мисъл, не само симетрия-
та при построяването на музикалния
фраза говорят за връзката ни със
самобитната национална култура,
на която принадлежим. Нещо по-
вече — по-сигурно говори за на-
ционалния облик на нашите
творби. Емоционалният заряд на
музиката ни и философската на-
соченост на идеите, които ни
вънушават, изразени в съдържа-
нието на програмата на 14-я
концерт на Варненския симфони-
чен оркестър от 1955 година, гово-
рят най-добре за връзката ни с про-
блемите, които възбуждат нашия на-
д и нашата съвременност днес.
Но Ст. Стоянов-Иванов в ста-
тията си „Криво разбрано новатор-
ство“ не иска да види това, защото
то ще провали основата му теза —
че у нас има формализъм. А ако
има формализъм, срещу кого ще
води той борба? Затова заявява:
„С упоритост и последователност,
достойна за по-благородни цели, К.
Илиев и Л. Николов създават от
кровей формалистични композиции,
варявайки искрено, че проправят нов
път в българската музика.“ Ние
действително върваме искрено, че
музиката ни не е формалистична,
защото тя е родена от съдържание
на нашата епоха и защото това
съдържание е предизвикало форми-
те, в които тя звучи. Но ние съв-
сем нямаме намерение да проправя-
ме нов път в българската музика.
Нашата цел е по-скромна — да про-
дължим делото на дълбоко уважа-
ваните от нас учители и по-възрас-
тни приятели. Напразни са усия-
нията на критици като Ст. Стоя-
нов-Иванов да обвинят клас между
днес не само уважавани се, но и
обичани се поколения композитори,
между учители и ученици, между
синове и духовните им бащи.

Колкото се отнася до езика на
нашите творби, там чуваме най-раз-

лични определения. Един го нари-
чат додекафоничен, други атонален,
т. е. формалистичен. Тези оценки се
дават върху изборът чужд език или
даже произведението, които се отнасят
е предварителната радост, че най-
после ще има материал за борба
срещу формализма. Защото след
безплатните оинти (след февруари
1948 г.) да се очерни творчеството
наследство на Маллеров, Пипков,
Големин, Веселин Стоянов и дру-
ги крупни фигури в нашата музика,
нашето творчество, ново за музи-
канти и публики, беше добре дошло
за някои критици.

О сновният белег на нашия стил
е строгото подобиеност
изразване на музикалния
форма. Тези подобиеност по-
чина на класическите правила,
запазици от големите професио-
нали майстори и получили разви-
тие в нашето съвремение. Естестве-
но, за да се проведе една полифонична
музикална мисъл, тя трябва да по-
лучи своята мелодична изява. Отри-
чат ни и способността да създа-
ваме мелодия. Колкото и неудо-
бно да е това за нашите критици, но
и мелодията има своите развитие
през вековете, както и хармонията,
както и музикалните форми, както
и полифоничните прийоми. Нашията
нашата мелодия не прилича на ме-
лодията на Лязар Николов или Ве-
селлин Стоянов, тя звучи по нов и ме-
лодиите не са малко смущаващи от пър-
воначалните. Но нека се върнем
само петнадесетина години назад и
си спомним кой призоваваше мелоди-
чното майсторство на Панчо Владиге-
ров, Пипков, Веселин Стоянов, Ма-
ри Големин и другите българи-
ски композитори от тази епоха.
Трябваше време на публики, пев-
ци и оркестранти да чуят тази ме-
лодия и разкрият нейната красота
и съдържателност. Уви, дори и днес
има голям брой добри музиканти,
членове на симфонични оркестри
или оперни артисти, които не са ус-
етили красотата на мелодичното го-
тавство на тези наши майстори. Ни-
що чудно, че нашите толкова рядко
изпълнявани произведения, приготви-
ни изборът в атмосфера на преда-
нително създадено недоверие и на-
пълнявали един-единствен път,
остават неразбрани от по-голямата
част от публиката.

Във връзка с напущаното напо-
следък изискване за новаторство се
стигна до парадоксални изводи.
Всички казват: новаторство, сме-
ло на идеите, но когато се дойде
до истински нова музика, до смели
и нови форми за изява на едно съ-
държание, родено от нашата епо-
ха, смелчащите се стипсват и за-
почва едно подхвърляне, от което
може да се заключи: новаторство,
но да не бъде ново! Да бъде ново,
но да прилича на старото!

Връзката с традициите не е в при-
лика на новото със старото, а в
духовната общност, в духовното
асимилиране и пресъздаване в но-
ви форми на това, което традициите
ни предлагат. Тези мисли е изло-
жено предено ясно в доклада на
Г. Хубов за музикалната критика и
творчество, изнесен на конгреса на
съветските композитори: „Мето-
ди на социалистическия реализъм
е творчески синтез и народността
е неговата непобедима основа.“
Той се греди върху дълбоко поз-
нание на живота и на обективни-
те закони в развитието на изкуство-
то, използвайки всичко най-добро,
постигнато от майсторите в минало-
то и открива безграничен простор
за смелите творчески търсения, за
многообразните прояви на таланти
вни смисъл художник, който въ-
плътява във своите произведения
високите идеали на нашето съвре-
мие.

Така художник свободно се раз-
пореджа със всички изразни сред-
ства на своето изкуство, изработени
в миналото и настоящето (курсивът
мой — К. И.), той ги поддържа, усъ-
вършенства, обновява и претво-
рва, като ги подчинява на своя за-
мисъл. И тъкмо в този сложен, по-
някога мъчителен процес на творче-
ски труд, на упорити търсения се
проявява индивидуалността на
художника, очертава се неговото
майсторство.

За да бъдеш критик на една съ-
временност, трябва да я познаваш.
За да бъдеш светски на някого,
трябва най-малкото да знаеш пове-
че от него. С използване на фак-
тите не се печели нито авторитет,
нито се възхвалява доверие на този,
когото искаш да поучиш.

ОТКРИТО ПИСМО ПО ПОВОД НА ЕДИН ПРЕДГОВОР

Другарю Вл. Каракашев,
Тези дни пристекох предговора Вл.
Каракашев, Вл. Каракашев и дру-
ги крупни фигури в нашата музика,
нашето творчество, ново за музи-
канти и публики, беше добре дошло
за някои критици.

О сновният белег на нашия стил
е строгото подобиеност
изразване на музикалния
форма. Тези подобиеност по-
чина на класическите правила,
запазици от големите професио-
нали майстори и получили разви-
тие в нашето съвремение. Естестве-
но, за да се проведе една полифонична
музикална мисъл, тя трябва да по-
лучи своята мелодична изява. Отри-
чат ни и способността да създа-
ваме мелодия. Колкото и неудо-
бно да е това за нашите критици, но
и мелодията има своите развитие
през вековете, както и хармонията,
както и музикалните форми, както
и полифоничните прийоми. Нашията
нашата мелодия не прилича на ме-
лодията на Лязар Николов или Ве-
селлин Стоянов, тя звучи по нов и ме-
лодиите не са малко смущаващи от пър-
воначалните. Но нека се върнем
само петнадесетина години назад и
си спомним кой призоваваше мелоди-
чното майсторство на Панчо Владиге-
ров, Пипков, Веселин Стоянов, Ма-
ри Големин и другите българи-
ски композитори от тази епоха.
Трябваше време на публики, пев-
ци и оркестранти да чуят тази ме-
лодия и разкрият нейната красота
и съдържателност. Уви, дори и днес
има голям брой добри музиканти,
членове на симфонични оркестри
или оперни артисти, които не са ус-
етили красотата на мелодичното го-
тавство на тези наши майстори. Ни-
що чудно, че нашите толкова рядко
изпълнявани произведения, приготви-
ни изборът в атмосфера на преда-
нително създадено недоверие и на-
пълнявали един-единствен път,
остават неразбрани от по-голямата
част от публиката.

Във връзка с напущаното напо-
следък изискване за новаторство се
стигна до парадоксални изводи.
Всички казват: новаторство, сме-
ло на идеите, но когато се дойде
до истински нова музика, до смели
и нови форми за изява на едно съ-
държание, родено от нашата епо-
ха, смелчащите се стипсват и за-
почва едно подхвърляне, от което
може да се заключи: новаторство,
но да не бъде ново! Да бъде ново,
но да прилича на старото!

Връзката с традициите не е в при-
лика на новото със старото, а в
духовната общност, в духовното
асимилиране и пресъздаване в но-
ви форми на това, което традициите
ни предлагат. Тези мисли е изло-
жено предено ясно в доклада на
Г. Хубов за музикалната критика и
творчество, изнесен на конгреса на
съветските композитори: „Мето-
ди на социалистическия реализъм
е творчески синтез и народността
е неговата непобедима основа.“
Той се греди върху дълбоко поз-
нание на живота и на обективни-
те закони в развитието на изкуство-
то, използвайки всичко най-добро,
постигнато от майсторите в минало-
то и открива безграничен простор
за смелите творчески търсения, за
многообразните прояви на таланти
вни смисъл художник, който въ-
плътява във своите произведения
високите идеали на нашето съвре-
мие.

Така художник свободно се раз-
пореджа със всички изразни сред-
ства на своето изкуство, изработени
в миналото и настоящето (курсивът
мой — К. И.), той ги поддържа, усъ-
вършенства, обновява и претво-
рва, като ги подчинява на своя за-
мисъл. И тъкмо в този сложен, по-
някога мъчителен процес на творче-
ски труд, на упорити търсения се
проявява индивидуалността на
художника, очертава се неговото
майсторство.

За да бъдеш критик на една съ-
временност, трябва да я познаваш.
За да бъдеш светски на някого,
трябва най-малкото да знаеш пове-
че от него. С използване на фак-
тите не се печели нито авторитет,
нито се възхвалява доверие на този,
когото искаш да поучиш.

то бе представена в Театъра на
Народната армия и която съще-
ствуваше в първото издание на
писмата. Заплатена е само една ма-
ла карта (да е половина страни-
ци — 76 стиха), нощта раз-
вързката да обхванат конфликта.
Уведо бе не по-малко „разгърнати
писмата, за които ще пише пред-
говор. Дори от пръв поглед ли-
чи, че тук има не някакви попра-
вяне на грешка, а съвсем ново из-
риване, продукуван от ново въз-
даване на творческата задача. И Ва-
шеото задължение беше да преце-
ните новото, а не да останете вър-
ху скръпяция под на остарелите
вече чужди недомислици.

От младия театровед се изиска
сериозно познаване на български-
те писци и отговорно, самостоя-
телно отношение към тях.
Искам да се сира и върху друг,
също принципиален въпрос: Какъ-
то трябва да бъде характерът на пре-
поричаните, отправени от критика
към драматическите писатели.
В предговора, пак във връзка с „Бу-
на за земя“, Вие заключавате: „А
сложител е дава мислите благоу-
мни възможности за изразяване на
една дълбоко трагичен конфликт!“
Ако например Вълчан Пеев убие
Цоло Тодоров — бащата на Ло-
лана, заради това че е предал въ-
станието на Стойна — каква тра-
гическа развръзка на драмата меж-
ду Вълчо, Лолана и Иван би се
получила? Какво напрежение на
страстите, какво напътяване на лю-
бовта!

Всичко това е възможност, но да-
же и да не се държи сметка за
историческата истина, подобно раз-
решение предизвиква нов въпрос:
с. 1. Защо Вълчо трябва да убие
Цоло Тодоров, когато той събща-<

ПРАЗНИЦИ НА ЧОВЕШКИЯ ДУХ

ФЕСТИВАЛИТЕ ПРЕЗ ТОВА ЛЯТО

Музикалните, танцовите и драматичните фестивали с всяка измината година добиват все по-голяма популярност. Като изключения Международните младежки фестивали, които от 1947 г. насам се организират редовно през две години, станали е вече традиция ежегодно или през година в много страни на Европа да се устройват фестивали на музиката, танца, драмата. През пролетните и летните месеци, в градове, като Прага, Залибург, Байройт, Единбург и др., си дават среща един от най-добрите представители на музикалното, драматичното и танцовото изкуство на нашата съвременност.

Ние сме свидетели с какъв ентузиазъм и с каква сериозност се готви нашата младеж и свободололюбивата младеж от целия свят за достойнство представяне на Шестия световен фестивал на младежта и студентите, който ще се открие в края на юли в Москва, а още не е заглавяло ехото от традиционния фестивал „Прага пролет 1957 година“.

Събитие, което привлича вниманието на театралните среди от целия свят в продължение на повече от три месеца, е сезонът на „Театра на яхтите“ в Париж, открит на 27 март т. г. с представянето на операта „Дон Кихот“ от Масне от колектива на Белградската опера. На сцената на театър „Сара Бернар“ в Париж, където се изнасят представленията в рамките на тази голяма международна проява на драматичното изкуство, последователно бяха проведени Месец на немския театър, посветен почти изцяло на Бертолт Брехт, Седмична на италианския театър с голяма успех на пиесата „Орест“ от Алфьери и продължителният триумф на английския театър с Шекспировата пиеса „Тит Андроник“ (в главните роли Лауренс Оливие и съпругата му Виван Ли), спектаклите на Жан-Луи Баро, Малден Рено и др.

Крават на пролетта бяха ознаменуван в Скандинавските страни със серия от фестивали. В Норвегия между 24 май и 7 юни се провежда фестивал в памет на Грит вярваща с 50-годишнината от неговата смърт, във Финландия през юни бяха Седмичен фестивал Сибелус, а по същото време в Стокхолм се състояха тържествата на V шведски фестивал.

За почитателите на оперната музика богата програма предлагат традиционните Вагнерови тържества в Байройт между 23 юни и 25 август. Откриването им ще стане с представянето на операта „Тристан и Изолда“ (диригент Волфганг Савалиш). В програмата са включени още оперите „Нюрнбергските майстори певци“, „Парсифал“ и целият цикъл „Престъпник на Нибелунгите“. Музикалното ръководство на тези опери е поверено на известните диригенти Андре Клоитанс и Ханс Кларепетсбурт. От друга страна програмата на музикалния фестивал в Мюнхен предвижда представянето предимно оперите на Рихард Штраус, а откриването на фестивала ще стане с премиерата на новата опера на Паул Хиндемит „Световна хармония“, за сюжет на която е послужил животът на големия астроном Кеплер.

Екс-ан-Прованс също е оповестил участниците във фестивала — диригентите Розбо, Вандерно, Солти, Джулини и др., солистите — Изаб Шери, Клара Хаскил, Роберт Казадесо и др. Ще бъдат представени оперите „Сватбата на Фигаро“, „Cosi fan tutte“, „Кармен“ и др. За десети поред път ще се проведе и Международният музикален фестивал в Безансон (Фран-

ГАНЧО ГЕОРГИЕВ

КАН, ЮЛИ

От нашия специален
кореспондент
ЗАХАРИ ЖАНДОВ
кинорежисьор

Въпреки критиката и общото впечатление, че през първата седмица фестивалът бил „тъжен“, това останало негово основно белег до края. Най-тъжното нещо в него, според мене, бяха забавните и весели филми.

След „Обиколката на света в 80 дни“ и „Гусдалина“ в следните десет дни имаме само три изключения от „тъжния“ фестивал: третия американски филм „Смешното лице“, „Фаустина“ — Испания, и „Сиси — младата императрица“ — Австрия.

Когато гледах „Смешното лице“, ме обхвана чувство, че развитието на киноизкуството е свързано на едно място от преди войната. Та това е същото, което сме гледали в сериалта филм-ревюта — „Бродуей“ от 1934—35 г., същото от всички филми с Джинджер Роджерс и Фред Астер! Сега то пак през нас — издуто, псевдобогато, още по-безвкусно и усилено от новата техника, цвита, широкия скрин. Нещо повече — и Фред Астер е тук, и пак танцува. Е, доста е поостаряло, малко по-малко танцува, малко е по-назад от главната звезда, но същите хватки, същия начин на фавулиране.

Току-що започнаха с Наташа във „Война и мир“, още Одри Хепбърн веднага взета в шаблонното и безвкусно режисьорство. Тя е била балерина и чудесно се справя със задачите си. Но защо една такава талантлива актриса трябва да бъде похвалена още с втория си филм? А защо пък не? „Война и мир“ беше рекламата, защото да не се съберат пари със „Смешното лице“?

Нека бъдем сиропедливи. Като цяло от художествена гледна точка филмът е ужасен. Критиката не е далеч от това мнение. Но в него все пак има някои забележителни епизоди. Началото на филма — модната къща в Ню-Йорк, осмиването на това, как се създава мода, е интересно и оригинално. Изключителен е епизодът в кафенето на декантентите в Париж. Тук е намерена и атмосферата, и хуморът е добър, а хореографичната картина е най-хубавото, което може да се види от този жанр — и смянително, и ритмично, и главно — в изпълнението.

Много е добър монтажният епизод, модното режисьорство, снимките на македонец по улиците на Париж.

Трябва да призная това, но веднага да се учудя защо целият филм не е търсен в този стил? Защо хубавите и намерени неща трябва да стоят в съседство с удивителната безвкусица, с главния празни, плоски и познати неща. Почвам да мисля, че това е един белег за касов успех, това „харесало на публиката“.

„Сиси — младата императрица“ — Австрия (втора серия), по блясък не остава назад от американския филм. Тук няма балет, няма режисьор, но за компенсация — много злато, дворцови обстановки, тоалети, приемни, тиролски пейзажи, захаросани цоклените в двореца, и една още по-захаросана Рони Шнайдер, дъщерята на прочутата на времето си Магда Шнайдер. Майката също участва. Много пари, вълосе, сладки усмивки, някаква особено сладнива сантименталност и накрая — нищо. Нема го, не съществува това, което не наричаме киноизкуство. То е заменено с лустур, злато и претрупаност. С този филм тържествено бяха закрит X фе-

Сцена от филма „Нощите на Кабирия“. На снимката: Жулиета Масина — Кабирия, и Франсоа Перие

стивал в Кан. Пак не разбирам, пак съм извън реалите на тази действителност.

Испания представи „Фаустина“. След филма като „Смъртта на вельоспелитата“ и „Големата улица“ на Бардем, след филма като „Марчелито, хляб и вино“ и „Мучачо“ на Вал Вазда, да представят „Фаустина“, това е ако не глупост, поне загубване на създаден престиж.

Ако са искали да ни покажат, че и те могат да правят забавни филми от типа на изстреляните със стотици американски, наистина успели. Приспособили са се към един ентусиазъм. Една такава актриса като Мария Феликс тук е загубила корените си, не е на мястото си, възела е само хонорар срещу името си.

Втората половина на фестивала не блести с голям брой добри филми. Едновременно с това обаче точно в тази половина са най-значителните по качество и по премия, та ако щете и по спорове. Да се спрем на три от тях.

1. „Нощите на Кабирия“ — Италия, филм на Федерико Фелини с Жулиета Масина в главната роля. Според мен това е най-добрият филм на фестивала, и не само според мене. Една топла човешка трагедия, чисто италианска и толкова общочовешка. Режисьорът и изпълнителите са същите, които създадоха „Ла страда“ — „Улицата“. И ето, в това била бедата! Въпреки че „Нощите на Кабирия“ е нещо различно, имало обича в стила, в играта, не било „екстраординарно“ — изключително ново, не е никакво друго драматично за уморените интелектуалци. Някои критици отбелязват това, дори и го раздуха. Спомена се не само и за женския Чарли Чаплин, за имитация и преработка. Става дума за изпълнителката на главната роля Кабирия — Жулиета Масина.

Но филмът е чудесен, жив, въздействащ. Съдържанието е следното:

Така, на шега, един мъж блъсва във водата една жена, след като е взел чантата ѝ. Но тя се дави не на шега. Тя вика. Мъжът е изчезнал.

Жената е спасена от децата, които играят край канала. Тя е оградена от любовника си. Ругае, закаква се!

Това е Кабирия. Жизнената, добродушна, шумна, вулгарно-шумна Кабирия. Кабирия проститутката, с чисто детско сърце, с мечти и вяра в доброто, към което се стреми, очарователна, смешна, разхвърляна, наивна.

Тя, бедната проститутка, по някаква каприз е взета в луксозната

но, без път, тя тръгва из гората.

Свечерява се.

Празник е. Групи от млади хора поседат пътя за дома. Младешка песен пълни гората, пълни пътя, по който без мисъл върви Кабирия. Песента я настига, настига ѝ и я заобикалят младежите. Веселата песен звъни в ушите ѝ, животът блика около нея.

И ето, малко по малко мъртвите очи се оживяват.

Лека, едва забележима усмивка проблява по лицето ѝ. Отново се ражда животът. Капка надежда ще роди новия оптимизъм, новите мечти и надежди за нов живот на Кабирия.

Съдържанието на този филм не може да се разкаже. Трябва да се види филмът, да се проследят филмовият разказ с много подробности, с малките епизоди, които оформяват образа. Един филм от класа, с чудесни артисти и изключителен режисьор. Не, филмовото изкуство не е спряло развитието си! Съществува и други хора като Фелини.

Сега за другия филм.

„Законът на господата“ — Амери-

ка, по романа на Жесамин Уест.

Сценарий на Майкъл Уилсън, сценариста на „Солта на земята“. Общо обаче го няма на екрана. Майкъл Уилсън след „Солта на земята“ не може да работи в Америка, продуциран не може да рискува и пише името му. Франска пресача обаче го писа и оцени работата му.

Постановчикът е много известен — Уилям Уайлер — режисьорът на нашумелия прекрасен филм „Най-хубавите години от нашия живот“, направен непосредствено след войната.

Дали „Законът на господата“ е изключително произведение, е трудно да се каже. Но сигурно е, че филмът е много добър, направен от голям майстор, с чудесни артисти, с изключителна работа върху детайла. Тука можем да видим и истинските качества на артиста Гери Кулер, героя на цяла редица ковбойски филми.

Това е историята на една кавърска фамилия по времето на войната между южните и северните щати. Кавърите, които според тяхната религия не трябва да воюват, са принудени да се намесят и защитят земята и живота си, както и принципите за правда и законност.

Хубав филм, малко дълъг в средната си част. Майсторство, от което има какво да се научи. Лека патетична тенденция, малко съмнителна като намерение. Цветовите на фотографната — малко претрупани. Това може да се каже като критика. Иначе голям филм, без грешки на майсторството, въздействащ, един от най-добрите, които видяхме.

„Законът на господата“ получи голямата награда — „Златната палма“ на фестивала.

(Следва кратък)

СРЕЩИ НА МЛАДИ КИНОДЕЙЦИ ОТ ЦЯЛ СВЯТ

Програмата на VI Международен фестивал на младежта и студентите в Москва е необикновено богата. Значително място в нея е отделено на кино.

За пръв път в историята на фестивала това няма да бъде обикновен показ на филми от различни страни. Международният подготовителен комитет реши да проведе от 30 юли до 10 август в Москва Международен филмов фестивал, посветен на VI международен фестивал на младежта и студентите.

В кинофестивала могат да участват всички желещи киноаболюбители професионалисти и любители. Тематиката на филмите може да бъде най-разнообразна и да отразява различни страни от живота на народите. Главно място трябва да заемат филмите, разказващи за положението на младежта в различните страни за техния живот и труд, за борбата им за права и мир.

За поощрение на младите кинодейци ще се присъждат специални фестивални премии за:

1. Художествени филми, разказващи за съвременния живот на младежите от различните страни.

2. Художествени филми на различни теми.

3. Късометражни документални, научно-популярни и мултипликационни филми.

Наградите ще бъдат определяни от голяма международна комисия.

Известа за провеждането на фестивала немски широко обзореие. Ако се става по предварителните заявки, във фестивала ще се включат представители на най-различни слоеве на младежта, посетили се на киноизкуството. Ще участвуват и професионални кинодейци, любители, автори на научно-популярни и мултипликационни филми, кинохроникери и др.

Получено е предложение да се покаже японски филм „Заряч по пламъци“. Този филм, разказващ за съдбата на японската младеж, е познат за най-хубавия японски филм през 1956 година и е получил награда на фестивала в Карлови Вари.

От Франция Роберт Карл Коеи, който работи в Сорбоната над докторската си дисертация по социална психология, предлага за демонстрация на фестивала своя филм „Пътят на човека“. Този филм е десетминутен филм, наречен „Пътят на човека“, дава сполед думите на автора популярно обяснение за причините, поради които хората от различните раси имат различен път на кожата.

Младешката постановъчна група „Синепакс“ от Марселен изпрати заявка за участие във фестивала с филма „Среща във Варшава“, (който е посветен на V Международен младежки фестивал).

Това са само няколко от постъпилите предложения.

Започнала е организационната подготовка за кинофестивала. Филмите ще бъдат показани в 15 от най-хубавите кинотеатри в Москва. Център на фестивала ще бъде кинотеатър „Ударник“.

КУЛТУРНИ ВЕСТИ ОТ ЧУЖБИНА

Американският професор по история на изкуството др Мартин С. Сориа е открил една картина на Ел Греко в склада за картини на Музея за старо изкуство в Лисабон. По негово мнение картината е била рисувана в 1562 г.

Една международна експедиция под ръководството на френския изследовател Пол Емил Виктор се предприеме през 1957—1958 г. изследвания, за да установи дали Гренландия е наистина най-големият остров в света или става дума за един архипелаг от по-малки острови, покрити и съединени с лед. Изследователите ще се помъжат да уточнят топографията на Гренландия със сонди при помощта на ултразвукова техника.

В началото на тази година на сцената на Технически театър (Театро техник) в Атина е била играна с голям успех пиесата „Кавказкият тебеширен кръг“ от немския драматург Бертолт Брехт. Целият

архипелаг от по-малки острови, покрити и съединени с лед. Изследователите ще се помъжат да уточнят топографията на Гренландия със сонди при помощта на ултразвукова техника.

В печата се изнесоха факти на престъпно плагиатство, поднесено на българския читател за саморазорен труд. Плагиатите са минали под контрола на издателските редактори, които не са могли да ги открият, тия плагиати погълнали големи средства за хартия, печат, редакторски и коригиране, а освен това подхосаха на хитрите им автори тройно и четирино по-високи хонорари от тия, които биха се платили за прехвърляне им от оригинала.

Не са виновни редакторите, които и при най-голяма старателност не са могли да видят онова, което е стояло зад границата на тяхната компетентност. Виновна е системата, която вместо на компетентни колективни е възложила преценката на инкомпетентни рецензенти.

Днешната освободена от контрола на катедрите практика е надула обема на учебниците до неоправдани размери. Студентите се възмущават с невярващо в програмите материал. Обременяват се с без това дефицитните издателства с милиони разходи. Оскъпяват се и самите учебници.

Катедрата с компетентното място, което ще събрани обема на учебника с обема на програмния материал. Издателството не притежава нито преговорна, нито компетентна за съобразяване обема на учебника с характера и броя на предметите в програмата лекции.

Това не ще рече, че утвърдените от катедрите и научните институти трудове трябва само да минават през издателствата и да отидат там, каквито са в печатниците. Някой, а още по-малко пишешат тия редове, не препоръчва подобно нещо. Безспорно издателството е длъжно

изпълнява чисто формално.

Но ако интелектуални, какъвто е значителният брой от издателските редактори, са открили недомисли и груби грешки в учебници и научни трудове, не е ли логично да се заключи, че невидното и неоткритото от тях е по-значително от видното и откритото.

В печата се изнесоха факти на престъпно плагиатство, поднесено на българския читател за саморазорен труд. Плагиатите са минали под контрола на издателските редактори, които не са могли да ги открият, тия плагиати погълнали големи средства за хартия, печат, редакторски и коригиране, а освен това подхосаха на хитрите им автори тройно и четирино по-високи хонорари от тия, които биха се платили за прехвърляне им от оригинала.

Не са виновни редакторите, които и при най-голяма старателност не са могли да видят онова, което е стояло зад границата на тяхната компетентност. Виновна е системата, която вместо на компетентни колективни е възложила преценката на инкомпетентни рецензенти.

Днешната освободена от контрола на катедрите и научните институти трудове трябва само да минават през издателствата и да отидат там, каквито са в печатниците. Някой, а още по-малко пишешат тия редове, не препоръчва подобно нещо. Безспорно издателството е длъжно

да подложни на внимателен преглед всеки постъпващ ръкопис и да го отпрати за печат в безкоризнен вид. Не за това елементарно, във всяка дискусия ред и спорът.

Спорът е за нещо много съществено. Спорът е за практиката да се приемат за обработване сурови ръкописи, пълни с недопустими груби грешки и да се изразходват държавни средства за небрежността или неграмотността на авторите. Таква ръкопис издателството е длъжно да връща на авторите с необходимите указания и наставления за преработката им. Др. Панчев, вместо да се безпокои за главоболията на авторите, по-добре ще стори като държавен служител да изпълнява заповед № 966, разпор. III, т. 1 на Министерството на просветата и културата по тия въпроси. Аз съм преглеждал ръкописи на преводи, за поправката на които редакторът е положил повече труд, отколкото би положил, ако сам би извършил превода. Когато ръкописът общо взето е добър, редакторът е длъжен да отстрани всички допускати в него стили и други грешки и да го изпрати за печат в образцов вид.

Нерядко обаче за печат се дават недообработени и от автора, и от издателството ръкописи, в текста на които се правят значителни поправки чак след коректура, та дори и в последната коректура. От таква закъсняла редакция и авторски поправки са загубени през 1956 г. 1,200 наборни коли, които представляват 35% от набора на цялата издателска продукция. Наистина тия поправки се заплащат от виновниците, но с това не може да се възстанови употребено за тия време, което е безвъзвратно загубено за народното стопанство.

Изложението в статията ми в „Литературен фронт“ не е друго освен търсене в генерални линии на средствата за намаляване стойността на издателската продукция. Относно в. мероприятия, то, не се съмнявам, подложни на съответни изменения и поправки.

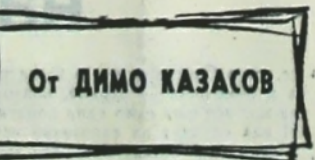
ИЗДАТЕЛСТВА, АВТОРИ И РЕДАКТОРИ

тая дисциплина трябва да му бъде настолна книга. Той трябва да следва развитието на поверената му литературна група, да познава преценките, които нашата и чуждата периодична печат правят на излезлите трудове и да е в курса на дискусиите, които стават по основните въпроси на издателята, които ръководи.

С една дума издателският редактор трябва да бъде човек с широка култура, който стои непрекъснато под тегла на тревогата, че знанията, които притежава, са недостатъчни за сполучливото изпълнение на отговорната задача, която му е поверена. Тая тревога ще го застави да се консултира с източници и специалисти по сложните въпроси на ръкописи и ще превърне кабинета му в научна лаборатория, в която се подлага на изследване и филтрация произведението на автора.

В своята статия „За редакторите и редакторската работа в издателствата“ главният редактор на издателство „Наука и изкуство“ Курто Панчев, обзектожен от собственото си предположение, че имало друга ма садибониса последици. Дългият живот и голямото кръгообръщение на издателската продукция в лицето на книгата или на картината ѝ придават значението на един постоянен учебен процес, по-траен и по-силно въздействащ от училищния, тъй като той засяга всички възрасти и от никого не се контролира и коригира в процеса на въздействието, както това става при училищното обучение.

Редакторът трябва да бъде основно дисциплиниран, който ръководи, и да знае кои от произведените на тая дисциплина са застъпени в нашия книжен фонд и кои поради тяхната значимост следва да бъдат издадени. Библиографията на

се провери целият фактически материал. Изобщо при редакториането редакторът трябва да види, да провери всичко, да прегледа всеки израз, всяка дума. Освен това в задачите на редактора влиза и подготовката на ръкописа съобразно изискванията за полиграфическото му възпроизвеждане, с които малко от външните сътрудници са запознати.

Ето в какво се състои работата на редактора върху ръкописа. За това не се изчислява знаята на редактора да бъдат непрекъснато в еднаква или дори на по-ниско равнище от знаята на автора на ръкописа, който той редактира.

При такава разбиране на редакторската функция, не ще съмнение, че са необходими знания, научни и идеологическа подготовка, а не просто знания за полиграфическото му възпроизвеждане, с които малко от външните сътрудници са запознати.

И не работиш от „Полграфизмат“, а схващанията на др. Курто Панчев искат да превърнат редактора на научен в чисто технически работник, който „да сверява шпанти“, да проверява таблици, схеми, чертежи, диаграми, рисунки, езикови, граматически, логически, технически грешки и пр. и пр.

Издателствата според странните понятия на главния редактор на из-

МЪЛНИЯТА

ИЗ „ЗЛАТНАТА РОЗА“

От
К. ПАУСТОВСКИ

Обсъждане на постановлението на ЦК на КПСС в Първа образцова печатница „А. А. Жданов“ в Москва

МОСКВА, юни
Постановлението на Пленума на ЦК на КПСС „За антипартийната група на Г. М. Маленков, Л. М. Каганович, В. М. Молотов“ се обсъжда с най-голям интерес от всички съветски културни дейци. На събрания на партийните организации при творческите съюзи, на общи срещи на работниците в културните институти и учреждения, учители, писатели, артисти, художници, музиканти, журналисти, учители, архитекти, студентите единодушно заедно с целия съветски народ одобряват историческото решение, изпънването на което открива нови огромни възможности за по-бързия разцвет на социалистическата култура.

Съветският културен печат отбелязва широко място на живота отклик, който намери постановлението сред интелектуалците.

Вестник „Советская культура“ — бр. 88 от 6 юни т. г. — посвещава цялата си първа страница на събитието. В уводна статия, озаглавена „Единството на партията и народа е нерушимо“, той пише между другото:

„Здравни, нерушими са връзките на Коммунистическата партия с великия съветски народ. Партията и народът в нашата страна са единни. Кръвната връзка на партията с народа, плътното еднодушие и монолитната сплотеност на народа около партията са продемонстрирани с нова сила в тези дни, когато става обсъждането на постановлението на Пленума на ЦК на КПСС „За антипартийната група на Г. М. Маленков, Л. М. Каганович, В. М. Молотов“.

Тази антипартийна група, присъединилият се към нея и изиграл долен роля Шенялов, се опита по пътя на таен сговор и фракционни действия да постигне смяна на състава на ръководещите органи на партията, да да откъснат партията от ленинския път.

... Заедно с партията, заедно с целия съветски народ работниците по културата одобряват постановлението на Пленума на ЦК на КПСС. На събранията се отбелязва, че Молотов, като заместник-председателя на Съвета на минист-

рите, не е поставил и издигнал никакви сериозни въпроси, свързани с подобряване на работата в областта на културата, макар и да е ръководел известно време този участък.

„Разгромът на антипартийната група — заключава „Советская культура“ — в още по-голяма степен се развързва създателните сили на творческата интелигенция, ще послужат на по-нататъшния разцвет на социалистическата култура. Работниците в областта на културата с нова сила, с всичката си страст и енергия ще се заемат да реализират предначертанията на партията, ще помагат активно за подобряване ръководството на промишлеността, за подема на културно-просветната работа в икономическите райони, на борбата за всеобщното разцвет на селското стопанство, за изобилие на продукти, за широко жилищно строителство, за комунистическото възпитание на масите. Съветските културни дейци непрекъснато ще укрепят и разширяват културните връзки между народите, ще способствуват с това за сближаване на международното напрежение, за мир в целия свят.

Творческата интелигенция, както и целият съветски народ, със своите помисли, с цялото си сърце всякога е била, и ще бъде с родната Коммунистическа партия, тя ще отблъдне всички сили за делото на комунистическото строителство.“

ГЛАСЪТ НА ПИСАТЕЛИТЕ

Организирано на ръководството на Съюза на съветските писатели „Литературна газета“ (бр. 81 от 6 юни) помества също уводна статия „Народът-богатири и неговата партия“, в която се говори за единството, което се окаже постановлението върху развитието на литературата.

„Работата и решенията на Пленума на ЦК на КПСС, разгромът на фракцията-антипартийната група на Маленков, Каганович, Молотов и присъединява се към тях Шенялов, разгромът на антипартийните възгледи на тази група по въпросите на идеологията и партийното ръководство в литературата несъмнено ще изиграят огромна роля в дейността на Съюза на писателите.“

А политически идеи не приемат, нали? — Не — отговаря У Тин У. — ние сме страна, която е свободна само от седем години. Искане да бъдем независими, да живеем с всички в мир. И ние се стремим към социализъм. Трябва да дойде в Бирма, за да се уверите.

— Колко кина имате в Бирма? — Двеста и петдесет — за двесте милиона население.

А ние имаме хиляда и двеста и сме седем милиона.

Той се хваща за главата. Черпни са с лютти бирмански цигари и по виолетовите му устни цъфва бирманска усмивка.

А филмите текат. Река от цветна и черна дълга лента. Притоците и са от цветна свет, ту бавни и леки, ту стремителни и бързи, попли, всички отсички на сличивите отблясъци в тропиците и северните страни. Но освен разцвет и жестоки разочарования. Едно от тях е шведско-аргентински филм „Пролет на живота“. В София всички си спомнят за Арно Матсон, режисьор на „Та танцува само едно лято“. Младият актьор, който в този филм играе сина на богат родители заедно с Ула Якобсон, сета пак повтаря ролята си, но партията актриса, която гостува в България тази пролет, Матсон с един много добър оператор повтаря вечния мотив на Ромео и Жулиета в едно много ентон и незадоволително копие. Жалко.

Съветският съюз ни се представя още в първия ден с „Височина“ на Режисорът Ал. Зарх, някогашен съавтор на Хейфиц, е тук Ниски, сериозен човек с обложени, вечно подложени очи. Филмът е с произволна тема, пълен с много жизнена правда, хубаво чувство, и все пак нещо не достига. Схемите не са все още измислени — личи голямо старание, личи режисура от по-малко ранг. Хубава игра дават Ина Макарова и Николай Рибников. Макарова е член на делегацията заедно с режисьора Иванова, Зарх, Столярская от филма „Пролет“ и Шалуновски, кореспондент на „Советская культура“, начело на делегацията е Данилов — зам. министър на културата на СССР.

Нашите съветски приятели бяха посрещнати топло и сърдечно. Но досега публиката все още чака филма „Пролет“. Засега освен спорна Радж Капур има два филма с текст. Това са югославският „Големите и малките“ и датският „Игра на младаост“.

ВАСИЛ ПОПОВ

те, а творчеството на нашите писатели. А задачите на съветските писатели в съвременните условия, когато народът ни извършва под ръководството на партията нови исторически подвизи, са велики и отговорни.

В Москва се е състояло събрание на комунистите от московската писателска организация и издателството „Советски писател“, на което са говорили страстно и разпалено първият секретар на Съюза на съветските писатели А. Сурков, А. Первешев, Л. Никулин, В. Кожанников, Е. Долматовски, Л. Ошанин, Н. Радзионов и др.

— Нека враговете не се радват! — казал Л. Никулин. — Нашата партия става още по-силна, още по-монолитна. И нека всички знаят как сме разгневени и възмущени ние, писателите-комунисти, от поведението на участниците в антипартийната група.

Вадим Кожанников е изтъкнал, че фракционната дейност на антипартийната група е нанесла сериозни вреди и на литературата. „Най-важната задача сега — подчертал той — е да издигнем идеята и художествено равнище на нашите книги.“

На събранията на писателите-комунисти в Киев са говорили Микола Бахан, Павло Тичина, Олес Гончар, Вадим Собко, Петро Пача, Л. Новиченко, П. Ходченко.

— Групата на политически интриганти и карьеристи — отбелязал Микола Бахан — се оказала слаба и глупа към всичко, което става в неопитните простори на нашата родина, тя не поиска да признае гражданските успехи и осъществяването на партийните предначертания.

АРТИСТИТЕ ЗА ПАРТИЙНАТА ЛИНИЯ

На партийното събрание в Болой театър е пронасяна реч и артистът А. Варламов. Той е говорил за големите успехи, постигнати в областта на международното мирно културно сътрудничество благодарение на следната правна партияна политика, определена от XX конгрес на КПСС.

— Линията на нашата партия — е казал Варламов — за намаляване на международното напрежение за разширяване на културните връзки между всички държави е правилна и мъдра линия. Противник на тази линия могат да бъдат само слепци или явни неприятели. Например гостуването на бабата на Болой театър в Лондон даде забележителни резултати.

В кухнята младият Александър даякеше трески. Поразително място по пръстите му се покриваха със златиста корица.

Кухнята гласеше към двора: беле-беле, не затваря вратите, пред прага расте тревка, блестя-блестя, разлята върху камъните вода. Из сандъка за бондук се показа пдъх. В кухнята пъреха нарязани на ситно картофи. Палека примуча. Животът на примуча започнаше: с факел до тавана. Той умряше с кротко синьо пламъче. В кухнята вода подскача яйца. Един от квартирните вареше раша. Той хващаше живия рак с дясната ръка за талията, лявата бяха със зеленкавия цвят на доподводна тръба. От крапа неадекватно излетяло от само себе си една след друга две три капчици. Крапът тихо се изсеска. После горе заговориха на няколко гласа тръбите. Тогава изведнъж се смрачаваше. Само една стъклена чаша продължаваше да блести на прозореца. Тя получаваше през вратичката последните дъ-чи на слънцето. Крапът разговаряше. Около кухненската печка започнаше разнообразно движение и поупаване.

Заряч беле прекареше. Хората яляха сълзочелюви семки, носеше се пееше, жълтата стайна светлина падаше върху тротуара, ярко се осветяваше лавката за продукти.

В стаята до кухнята лежеше тежко болният Пономаров. Той лежеше сам в стаята, гореше свещ, шашето с лекарството стоеше над главата му, под шинето се бе проточила речпата.

Когато казваха познати при Пономарова, той казваше:

— Подарете ми, аз умирам. Назначер започнаше да бълнува. Шинето с лекарство го гласеше. Речпата се бе проточила като шлейф. Шинето беше бракосъчетавана се хероиния. Шинето се наричаша „тезонментност“. Билният бълнуваше. Той искаше да пише трактат. Разговаряше с одаелото.

— Как не те е срам?... — шепнеше той.

Одаелото седеше до него, лягаше до него, просееше се, отиваше си, съобщаваше му новини.

Малко вещи забавляваха болния: лекарството, лъжичката, светилната, тапелите. Останалите вещи си бяха отидли. Когато разбра че е заболял тежко и умира, той разбра също колко велик и разнообразен е светът на нещата и колко малко от

КОМПОЗИТОРИТЕ ЗАЕДНО С ЦЕЛНИЯ НАРОД

— Цялата художествена интелигенция, целият съветски народ горещо поддържа решенията на Пленума на ЦК на КПСС. Като разобличава групата на сектантите и догматичните, които са откъснати от живота и не го познават, които пречат на нашето победоносно движение напред към комунизма, ние озадаваме наши комунизми.

Тези думи на композитора А. Новиков, произнесени на събранията на партийната-организация при Съюза на съветските композитори, са изразили мнението на музикалните творци против разколничествата, сектантска дейност на групата отцепници, опитали се беззадачно да върнат колелото на историята и възстановят осъдените от XX конгрес на КПСС методи на партийно и държавно ръководство.

На същото събрание са говорили и В. Мурадели, Е. Жарковский, Б. Терентиев и др.

ХУДОЖНИЦИТЕ

Пред московските художници комунисти е изнесъл доклад членът на ЦК на КПСС Б. Дерюгин. В разказванията са взели участие художниците И. Феоклистова, И. Семенов, Ф. Малаев, скульпторът П. Кенг, Н. Калайкин, С. Фокин, Б. Попов. Художниците комунисти единодушно са одобрили постановлението и приели резолюция, с която уверяват ЦК на КПСС, че ще се борят за единството на партията, за сплотяването на всички художници около ленинския ЦК, че ги мобилизират за създаването на произведението на изкуството, които прославят героинята борба на съветския народ за построването на комунизма.

РЕШЕНИЯ С ОГРОМНО ЗНАЧЕНИЕ

На събранията на комунистите от Министерството на културата на СССР са присъствували около 800 филмови дейци, театрални, работници в областта на изобразителното изкуство, киноиздателство. Говорил е и зам.-министърът на културата С. Кафтанов. Той е подчертал, че решенията на ЦК на КПСС имат огромно значение в живота на партията.

— Ние, работниците на идеологическия фронт — казал С. Кафтанов — трябва да държим идеологическото оръжие чисто и в постоянна боева готовност.

В изказванията на други културни дейци е прозвучала голяма грижа за издигане на културната работа на по-високо равнище.

НА СЪВЕЩАНИЕТО НА РАБЕЛСКОРИТЕ

Състояло се в Москва Всерусийско съвещание на работниците и селски кореспонденти, в което са взели участие секретарите на ЦК на КПСС А. Б. Аристов и П. Н. Поспелов. е одобрило единодушно партийното постановление и гласувало призива до всички рабелскори в Руската федерация.

В МЛАДИЯ НАУЧЕН ЦЕНТЪР ЗА ЯДРЕНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

В г. Дубно (Московска област) на събрание са произнесли реч и учени, които работят в областта на ядрените изследвания. Лауреатът на Ленинска награда проф. Д. И. Блохински, член-кореспондент на Академията на науките на СССР В. И. Векслер, доктор по физико-математически науки В. П. Диелов и други са осъдили антипартийната дейност на Маленков, Каганович, Молотов, Шенялов.

Събранията на съветските културни дейци продължават.

КАК СЕ РАЖДА ЗАМИСЛЯТ?

Почти няма два замисъла, които да са възникнали и да са се развивали еднакво. Очевидно отговор на въпроса „Как се ражда замисълът?“ трябва да търсим не влюбие, а във връзка с всеки отделен разказ, роман или повест.

По-лесно е да се отговори на въпроса, какво е нужно, за да се появи замисълът, или казано с по-сух език, от какво трябва да бъде обусловено раждането на замисъл. Неговото появяване е подготвяно винаги от вътрешното състояние на писателя.

Струва ми се, че е най-добре да обясним възникването на замисъла чрез сравнение. Понякога сравнението внася удивителна яснота и в най-сложните неща.

Веднъж запитах астронома Лажис каква е възрастта на нашата земя.

— Представете си — отговори Лажис — една изпълненска планина. И представете си едно единично малко врабче, което сякаш безгрижно и кълве тази планина. За да изкълве до основите планината, на това врабче ще му трябва толкова време, колкото съществува земята.

Сравнението, което ще ни обясни възникването на замисъла, е много по-просто.

Замисълът е мълния. Много дни над земята се натрупва електричество. Когато атмосферата бъде наситена до краен предел, балата купеста облукост се превръща в страшна бурунест облаци и в тях от състезания електрически заряд се ражда първата искра — мълнията.

Почти веднага след мълнията върху земята се излива порои дъжд.

Замисълът, както и мълнията, възниква в съзнанието на човека, наситено с мисли, чувства, памет. Всичко това се натрупва постепенно, бавно, докато не достигне до такава напрежение, когато е необходимо на всяка цена да разредим. Тогава целият този съгъстен и малко хаотичен мир ражда мълнията — замисъла.

За появяването на замисъла, както за появяването на мълнията, понякога е нужен нищожен тласък. Кой знае, може би това ще бъде случайна среща, залегнало в сърцето слово, сън, далечен глас, сънчев лъч в капка вода или свирка на паракло.

Тласък може да бъде всичко, което съществува в света около и в самите нас.

Лев Толстой видя прекръстен бодил и пламна мълния: полая се замисълът за даунителната повест „Хаджи Мурат“.

Но ако Толстой не беше ходил в Кавказ, не знаеше и не беше слушал за Хаджи Мурат, то разбира се, бодилът не би извикал в него тази мисъл. Толстой беше вътрешно подготвен за тази тема и само поради това бодилът му даде нужната асоциация.

Ако мълнията е замисълът, то поройният дъжд е възпелението му. Това са стройни потоци образи и думи. Това е киня.

Но за разлика от ослепителната мълния първоначалният замисъл е често неясен.

Той зрее постепенно, завладява

МАЙСТОРИТЕ ЗА МАЙСТОРСТВОТО

МЪЛНИЯТА

ИЗ „ЗЛАТНАТА РОЗА“

От
К. ПАУСТОВСКИ

ума и сърцето на писателя, обикна се и се усложнява. Но това та-ка наречено „износване“ става съвсем не такова, както съг. го представят найнапред хората. То не се състои в това писателят да седне, като се хване с ръце за главата, или да броди самитен и подивял, като мърморят мислите си.

Съвсем не! Кристализирането на замисъла, неговото обогатяване стават непрекъснато, всеки час, всеки ден, винаги и навсякъде, във всички случаи, трудове, радости и печали на нашия „бързоотечен живот“.

За да позволи на замисъла да унесе, писателят никога не бива да се откъсва от живота, да се затвора изцяло „в себе си“. Напротив, от постоянното съприкосновение с действителността замисълът разчлвява и се налива със земни сок-ове.

Въобще за писателя труд съществува много превъзгласи мисли и предрасъдци. Някои от тях могат да ни доведат до отчаяние със своята пошлост.

Повече от всичко е ополшено възхищение.

Почти винаги то се представя на нежните във вала на околорешите в непонятно възхищение, устем-на към нещото оти на поета или в западането между зъбите гъше перо.

Очевидно мълнията помнит филма „Поет и цар“. Там Пушкин седи, мечтателно поглеждайки очи към небето, след това конвулсивно се хваща за перото, започва да пише, спира, отново издига очи, гледа гъшето перо и отново бързо пише.

Колко изобразения на Пушкин сме виждали, колкото той прилича на възторжен майнак.

На една художествена изложба аз слушах любителен разговор около скульптурата на изсичаните и сякаш фризиран Пушкин с „алхонен“ взор. Мълничкото момиче, което гледа дълго този Пушкин, като се мръщеше, запита майка си: — Мамо, той мечта ли мечта? Или какво?

— Да, дъщеричко, чичко Пушкин мечтае — нежно отговори майката.

Чичо Пушкин „бленува мечта“. Този Пушкин, който каза за себе си: „И дълго ще бляда обичан от народа си, защото с лирата си събужда добри чувства, защото в моя жестоко век прославих свободата и поисках милост за падналите.“

А ако „светото“ възхищение „осени“ (обязателно „свят“ и обязательно „осени“) композитора, то той издига очи и плавно дирижира за самия себе си с тези чаровни звуци, които несъмнено звучат сега в неговата душа — точно така, както е на сладкинята паметник на Чайковски в Москва.

Не! Възхищението — това е стро-го трудово състояние на човека. Душевният полем не се изразява в театрална поза и припо-вляганост. Така както и просло-вутите „творчески мъки“.

Тургенев наричаше възхищението „приближаване на бота“, озадачаване на човека от мисълта и чувството. Той говореше със страх за нечуваното мъчине на писателя, когато той започне да претърпява това озадачване в ду-мил. Той е казал за възхищението: най-просто от всички: „Възхищението се състои в това, че извсичко се развързва тъй, което може да се направи. Колкото по-ярко е възхищението, толкова повече трябва да бъде усърдната работа за неговото изпълнение.“

Но както и да определяме възхищението, ние знаем, че то е плодотворно и не бива да изглежда безплодно, без да озари хората.

напуснаха и само имената им — безполезни имена, изгубили стой-ности си — се роят в мълкна ми. А защо ми са тези имена?“

Помомирков гледаше с болка д-тето. То ходеше. Вещите отиваха на-реша му. То им се усмиваше, без да знае ни едно име. То вървеше и разкошният шлейф от ващи го след-ваше.

— Слушай — извика болният на детето, — слушай... Да знаеш, ко-гато умра, никога няма да остане. Ни двора, ни дърветата, ни тазко, ни мама. Всичко ще взема с мене... В кухнята се появи лъч.

Помомирков слушаше: плъхът шета-ше, тропаше с чиниите, отвареше крапа, шумолене в кофата.

„Еже, той мие съдовете“ — по-мисли Помомирков.

Изведнъж в главата му се появи тревожната мисъл, че плъхът може да има собствено име, неизвестно на хората. Той започна да измисля та-кова име. Бълнуваше. Колкото пове-че мислеше, обемеше го все по-си-лен и по-силен страх. Той разбиро-ше, че каквото и да стане трябва да спре и да не мисли за името на плъха, но все пак продължаваше, като знаеше, че в мига, когато на-мисли това единствено, безсмис-лено и страшно име, ще умре.

— Люмп! — извикал изкрещал той с ужасен глас.

Къщата спеше. Беше ранно ут-ро — едва шест часа. Малкият Алек-сандър не спеше. Вратата на кухня-та към двора беше отворена. Слън-цето беше още някъде ниско.

Умрящият тръгна на кухнята, сгръбнел и протегнал ръце с уми-слил китки. Тръгна да-лози вешите.

Малкият Александър тичаше из двора. Самолетното летеше пред не-го, това беше последната вещь, която Помомирков видя.

Той не можеше да улови. Та от-летя.

През деня в кухнята се появи сил-ковач с жълти украшения. Подпик-ното момче гледаше от коридора, сложил ръце отзад. Трябваше дъ-го и на всички страни да извързат ковача, за да мине през вратата. Закачиха полицата, една тежарка, поспина се мазилка. Малкият Алек-сандър се качи на печката и помо-гна, като придръжаше отзад сандъ-ка. Когато най-после ковачът стиг-на до коридора и изведнъж става черен, подпикното момче, побягна напред, като шалпаше със сандъка-те си.

— Дадо! Дадо! — завика то — Домескоха ти ковач.

Преведено от руски:
М. Г. БАКАЛОВА

На фестивала в Карлови Вари СРЕЩИ ПРЕД ЕКРАНА

(Продължение от 1-а стр.)
педна е формата. Това не се прие-мат от всички.

— Но ние се повтаряме по тема-тика, по сюжет, по идеи.

— Да, аз имам любими теми. Той се държи доста свободно. Засега Капур излезе № 1 на фести-вала. А филмът му, нека не прави-м предварителни прогнози, но все пак няма шансове за успех. В края на краищата думата ще има жу-рито.

Още в самолета от Прага за Кар-лови Вари се запознах с един ви-рок, очикал момък. Това е Джили Гилет — редактор във английското филмово списание „Сайт енд Саунд“. Той се оказа добър приятел на българите, учтив и скромен чо-век, обикновен в оценките си. По-дари ми веднага един брой от своето списание, отвори го и показа една статия за Довженко, озагла-вена „Довженко — поет на вът-решния живот“.

— Аз съм влюбен в този голям режисьор — каза ми Джили Гилет. — Според мене неговото външно постижение е филмът „Земля“. Това е велико, непостижимо произ-ведение.

— Не знаете ли нашата „Земля“? — Тая от Кай? Не съм я гледал още. Чувам съм за Жданов добри неща. Ще дойда да я видя.

Джили Гилет е един от скромни-те и обективни барометри на фести-валния климат. Той мисли често. Но когато преди проекцията на английския филм-снимаскоп „Доктор без място“ го попита за мнението му, той каза:

— Веседа история, хубаво. Филмът беше напипан, пълен с естествени английски песни. Англича-ните непременно трябва да накарат някой да падне, за да се насметат. След примерната казка на Гилет: Ние или не разбираме вашия хумор, или няма такъв.

Той се усмива стеснително, и не отваря нищо.

Една безплатно интересна лич-ност, може би една от най-интерес-ните на фестивала, е господин У Тин У — генерален директор на А. И. Филм в Бирма. Ниски, с аз-изатско лице и розова кърпа на гла-вата, той единствен не се оплаква-ше от тропическите горещини в първите дни на фестивала. Ние че-сто се виждаме с него и говорим дълго. На приема в хотел „Рич-монд“, да

Рис. Георги Попиванов

80 години от рождението на Васил Коларов

БОРЕЦ ЗА НАРОДНА КУЛТУРА

„За Васил Коларов, за неговия богат и прекрасен по съдържание живот, за неговата безкорупционна честност и за неговата обществено-политическа и научна дейност би могло да се напише цял том.“

Георги Димитров

Още приживе Васил Коларов — народа, да воюват за висока идейно-морална партийна ръководител, пламенният политически трибун, талантливият строител на нашата нова социалистическа култура — си извоюва трайно и съкровено място в сърцето на народа. И споменът за него днес е жив и неутолим в признателна народна памет.

Един от първите агитатори и пропагандатори на световно-историческата победа на руския пролетариат, Коларов до последния си дъх остана изкоренен приживе в живота на българската революционна борба. Неговото дело е жива част от великото дело на партията, на която той посветил целия си живот, цялата кипища сила на своя талант, ум и знания. Васил Коларов е образец на всеотдайно образован марксист-ленинец, който не само ръководил практическата дейност на партията, но сам е виден теоретик на международното комунистическо движение и високо подготвен икономист, даващ неоценим принос в разрешаване на аграрния проблем и в борбата за изграждане на работническо-селянското единство в редица европейски страни. Ролата и значението на неговата научна и културна дейност надхвърлят границите на нашето отечество. Особено ценна са историческите му проучвания за ролата на славянските и разнородните народни движения в развитието на световната култура, както и за огромното възпитателно значение на руската прогресивна мисъл. В статията си „Особителната роля на руския народ“ от 1943 година, без да омаловажава националното своеобразие в развитието на българската литература и култура, Коларов с верни исторически анализи разкрива неслучайно идейно и художествено влияние на Русия върху нашата културна история. Това изключително плодотворно въздействие продължава и през днешните, когато „светската културна история“ литература върху некултурна и дивна античествена чужда прелюбна огромно влияние в България.“

Интересна и ценна са мислите на Васил Коларов за класовия характер на изкуството и за новите хоризонти, които се разкриват пред него в условията на социализма. В брошурата си „Болшевишка Русия“, писана през 1919 година в защита на младата съветска република, той говори за изкуството като „най-висока проява на човешкия дух, ползуването от което в капиталистическото общество е монополизирано от класата на имотиците“. Само в условията на пълно освобождение на изкуството от странната зависимост на парите може да се твори пълноценно и въздушно. И той сочи примера на съветската република, където изкуството истински служи на народа.

Васил Коларов участвувал активно в изграждането на нашата култура и изкуство на нови, социалистически основи. Той съветвал българските творци да бъдат непримирими към остатъците от феодализма, естетизма и аполитичността в техните произведения. Усеще ги да свързват творчеството със най-насъщия нужди на

Успех на Веселин Дамянов в Москва

На 25 май Московският държавен театър „Ермитаж“ откри сезона си с вседневните концерти „Дружба“, в които взеха участие артисти от 11 страни: Албания, България, Унгария, ГДР, Китай, КНДР, Мон-

ВЕЛИКИЯТ КАЧАЛОВ

Актьорското обаяние в нещо много тайнствено и далече на всички, дори талантлив артист, го имам, но то се чувства неволно и пръв артист прилет на зрител.

Вл. Ив. НЕМИРОВИЧ-ДАНЧЕНКО

Д а пиша за Василий Иванович Качалов, ще рече да си спомня за най-хубавите години на своята младост, когато заседно с него работех като актьор в Московския художествен театър под ръководството на прочутите режисьори К. С. Станиславски и Вл. Ив. Немирович-Данченко. Сплотено и дружно семейство беше трупата на артистите от МХАТ. За всекиго от нас тя бе по-скоро от бащино семейство, защото в този знаменит театър често преживявахме незабравими минути на въздушно творчество — творчество на забележителни артисти.

Качалов беше първият между първите — артист с изключително обаяние. У него като във фокус се оглеждаха, съчетава в чудна хармония, най-хубавите качества на човека: духовен аристократизъм, душевна мекота, усет на голям художник, високо развито чувство за отговорност за всяка дума, за всяка постъпка, изключителна музикалност, прекрасна фигура, чаровен глас и рядка пластичност на движението.

Викала съм немалко прекрасни изпълнители на Хамлет — руски и чужди, — но нито един от тях не може да заличи от паметта ми пленителния образ на Хамлет-Качалов. За него можеше да се кажат преминали думите на краля Лир: „У него всяка стъпка беше принц.“

Олга Леонардовна Кинпер-Чехова в своята статия по случай смъртта на Качалов го нарича не само велик артист, но и „мил, безкрайно скъп и любим Василий Иванович“. Тя се гордее, че е играла с него на сцената. Всяка нейна дума, изпълнена с любов и безкрайна печал по незабравимия другар, ранява и моето сърце. В тази статия един голям художник — познавач на човешкото сърце — говори за друг художник.

И с гордост си спомням, че на времето и аз имах щастието да бъда партньор на великия Качалов и да играя с него в различни роли.

В живота си Василий Иванович беше необикновено скромен, държеше се винаги в сянка, не обичаше много да говори — обичаше да слуша. Сцената го поглъщаше изцяло. Той говореше за себе си, че в живота е само съзвездие. Внимателно и мило наблюдаваше той живот, черпеше от него всичко, което е прекрасно, за да го възпроизведе на сцената. Обичаше поезията, природата, цветята, децата, животните; знаеше да не пиеше на празно богатствата на своята душа. Никъде в спомените си пише, че цялата възвъз и вътрешна култура на своята „аз“ дължи на възпитателното въздействие на Московския художествен театър. Навярно това е така. Емблемата на бялата чайка е сякаш създадена от неговия благороден дух.

К слагат през април 1907 год. постъпих от Държавното театрално училище при Малий театър в семейството на Московския художествен театър. Василий Иванович беше вече голям актьор, любимец на публиката, създал на редица безсмъртни образи. Лесно е да се разбере с какво благоговейно чувство се запознах с него. След много кратко време при една другарска среща той ми каза: „Колко хайде да си говорим на „ти“!“ Ние останахме блиски до края на живота си. През 1922 година, И когато след 30 години посетих Москва с българската културна делегация, можах само да се поклоня на неговия гроб.

През 12-те години на работата ми в МХАТ нерядко ми се е случвало да участвам заедно с Качалов в различни роли. Както е прието в МХАТ, първоначалната работа над пиесата се води на маса. Режисьорът търкува пиесата, говори за епохата, за стила на автора, за образите; започва се интересна беседа — всеки актьор, участващ в пиесата, често спори с режисьора, като защитава своето разбиране на образа. В тия случаи Василий Иванович — повече мъчеше,

отколкото говореше; внимателно слушаше какво се говори, като попишеше своята роля. Сякаш погледнаше всичко, което го интересуваше, и правеше някои бележки в тефтерчето си. Изглежда, че цялата работа над образа той вършеше у дома. Когато започнаха вече репетициите и актьорите четяха още разтегли си, Василий Иванович пристигах с почти научен текст и го произнасяше така, че напълно ясно личеше рисуният на живияния от него образ.

СПОМЕН от Н. О. МАСАЛИТИНОВ народен артист

С помиям си с възторг работата ми над лиричната драма в стихове от Александър Блок „Роза и кръст“, дело Качалов, режисирал ролята на полубезумния поет — рицаря Гаетан. Василий Иванович създаваше такъв незабравим образ, че авторът, който веднъж присъствуваше на репетицията, похвали нашата игра (аз играх ролята на рицаря от народа Бертран) и покъртен горещо поздравил великия артист.

В края на сезона 1919 година Владимир Иванович Немирович-Данченко реши да възобнови Чеховия „Вуйчо Ваню“ с нов състав изпълнители. На мене възложи ролята на Войнички (вуйчо Ваню), а на Качалов — доктор Астров. Освен това Владимир Иванович ме натовари и с режисурата на пиесата.

След няколко репетиции на маса Василий Иванович ми предложи да разменим ролите си. Макар да обичах образа на Войнички, аз се съгласих. Починахме репетициите с това разпределение на ролите. Но след няколко дни Василий Иванович ми каза: „Ако нямам нищо против, да се върнем на старото разпределение.“ Разбира се, с радост се съгласих на това.

Тая пиеса не успяхме да играем в Москва; играхме я в южните градове на Русия и през време на задграничните гастроли на нашата група артисти от МХАТ.

К ачалов беше не само голям артист, но и забележителен естраден изпълнител. Никой не можеше да чете така прекрасно стихове, както той. Спомням си една от вечерите, прекарани с Качалов в Крим — в Гурзуф — през 1919 година. Бяхме се събрали няколко колеги на гости у О. Л. Кинпер-Чехова, на малката тераса в дома на А. П. Чехов, разположен на високия морски бряг. Вечерта беше тиха. Морето нежно галеше брега. На терасата гореше фекер и адиаше всичко наоколо с треперлива тайнствена светлина. Започна разговор върху художественото чете. Василий Иванович каза, че в декламацията не стига само да се знаят законите на речта, но трябва да се обича словото, да се чувствуват всяка негова сринка, да се изпитва наслада от музикалността на звуковите съчетания. Помислих си го-всички да изпълня някои произведения и той почна да чете стихове от Пушкин, Лермонтов, Тютчев, Блок. Удобно седнал в креслото, подпирал ръка на масата, от време на време той всмукваше от шигарята си, загледан в тъмната далечина и рецитираше заслушан в самия себе си или по-вярно — в стиховете, които сякаш пееше глас-тъкмо това качество — да се заслушва в себе си, да владее своя глас и цялото богатство от разнообразни интонации — беше отличителен белег на неговата музикална надареност. Но това качество, което имаше от природата, той развиваше в себе си с упорит труд. В

това се убедила през двегодишните скитания из Европа с нашата група. Аз бях свидетел на неговата дълба и усърдна работа над новите и стари роли — на необикновената грижа, с която той ковеше своя сценичен говор.

Минаваха дълги години, откакто не бяхме се виждали с Василий Иванович. Само понякога по радиото успявах да чуя неговия тъй познат и мил глас.

След Девети септември получих от него някои от последните му фотографии заедно с другарски писмо, в което изразяваше надежда за близка среща.

След смъртта на Качалов МХАТ издаде книга, посветена на неговия живот и творчество. Мнозина автори пишат спомени за великия артист. От тия спомени с радост узнах, че Василий Иванович е работил въздушно до своята смърт като рецитатор на концертната естрада.

„Той работеше дълго, упорито и радостно — и този упорит труд завладяваше всички страни на неговото същество... На естрадата като четел Качалов безкрайно разширяваше рамките на своето творчество. Естрадата, на която той се отдаваше през последните години с все по-голямо внимание, му предоставяше широки възможности.“ (П. А. Марков)

Още през първите си години в МХАТ Качалов често излизаше на естрада като рецитатор. „Вие трябва по-здравно и по-широко да се запознаете с това. Вашите естрадни излизания не са по-малко ценни от концертните на Ф. И. Шаляпин“ — говореше Данченко на Василий Иванович.

„За Качалов концертната естрада беше не само цена, но и равносметка на театъра. Може дори да се твърди, че през последните години тъкмо към естрадата са били съсредоточавани основните му интереси, търсения и мечти... Качалов на концертната естрада беше празничен, многостранен, винаги нов и млад. През последните десетилетия от неговия живот излизанията му на естрадата са съсредоточили в себе си цялата сила на неговата творческа мисъл и обаяние... Качалов на концертната естрада е явление особено, самобитно и грамадно — по силата на своето въздействие върху публиката. То е знаменито преди всичко с новаторската си същност. То е неотделимо от широкия път на развитието на съветската култура на художественото чете.“ (В. Я. Виленикин)

О тия авторжени отзиви за последните години от творческия живот на Василий Иванович, как изпитва душата ми с тихо, дълбоко задоволство от ползата на великия творец, народния артист на СССР Качалов, който блискато започна и блискато завърши своя жизнен път!

Данайл Игнатов

На добър час!

Три изложби — три показатели за дарованите, усърдните, любовта към изкуството и художествените занаяти на нашата младеж...

В ХУДОЖЕСТВЕНАТА ГИМНАЗИЯ

Изложбата е подредена в един неудобен салон на още по-неудобната сграда на гимназията. Показана е живопис, скулптура, графика. Творбите са без рамки, повечето от тях са неподписани — шест-лавието още не е засегнало малките художници. Но затова пък каква искреност, какво старание!

От 40-те дипломнички картини са живописи. Те показват етюди и композиции — задача, тежка не само за ученици. Зар Барев е нарисувал младия Ботев между овчарчета, Георги Петков — „Известие за смъртта на сина“, Тодор Димитров — „Пред детския дом“, Хр. Владимирова — „Първият учебен ден“.

Задачата на скулптурите също не е била лека. Освен познания по човешкото тяло те са търсели да предадат и психологическо състояние. Ето Е. Венков е изваял майка и дете, крепко прегрътнали и е нарекъл творбата си „Сам“. Л. Гуляшки се е въздържал от сложния образ на поета Яворов; С. Петрова представя „Балерина“, В. Димитров — водача на народното въстание Ивайло, във фигурката на Е. Димитрова — „Плувник“ има много грация и красота.

В изложбата веднага се налага яркото дарование на дипломираната графика Данайл Игнатов. За неговите скици, рисунки и етюди с право е отредено повече място — главно на жени и мъже, пейзажи, изostrации, автопортрет. От тях лича смелост и оригиналност, очертава се вече творческа физиономия на един млад художник.

Между графичните творби особено интерес будят илюстрациите и главните корици към известни произведения на нашата литература.

Край Малашевци

ДЕЛКА ДИМИТРОВА

ШИРОКА НАРОДНА ШКОЛА

ГЕОРГИ КУЛИШЕВ

Член на Националния съвет на Отечествения фронт

повече увеличи неговите възможности да работи за просвещението на народните маси. Отечественият фронт се стреми да разпространява сред широк кръг граждани и граждани политически, научно-популярни, здравни, педагогически и други знания, да разяснява и популяризира нашите успехи в социалистическото строителство, както и достиженията в Съветския съюз и народнодемократичните страни, да улесни трудните се в осъществяването на редица стопански и културни инициативи. Отечественият фронт широко пропагандира идеята за българо-съветската дружба като необходимо условие за нашето социалистическо развитие и гарания за нашата национална независимост, осветлява положението в капиталистическите страни и борбата на родите за мир. С всичко това Отечественият фронт спомога в немалка степен за повишаване на политическото и културно равнище на трудещите се маси, за тяхното все по-съзнателно и активно участие в социалистическото строителство и в управлението на страната.

Голямо, може да се каже, неограничено е разнообразието на формите, в които Отечественият фронт развива своята просветна и културно-масова дейност. Неговите комитети и организации се стремят да използват всички ония форми на работа, които животът е показал и показва като най-пригодни, съобразно с местните условия и нужди. Като една от най-подходящите и основни форми на просветна работа се установи от няколко години насам отечественият фронтска учебна година. В кръжките и читалските групи всяка година се включват стотици хиляди граждани и граждани. Така например през учебната 1955—1956 г. тяжното число надминава 700,000 ду-

ши, по-голямата част от които са били в селата. Общо през 4-годишния период между III и IV конгрес в читалските групи и просветните кръжоци на Отечествения фронт се учли около 2,300,000 души. По своята численост и обхват на първо място стоят читалските групи, в които се включват сравнително по-изостаналите в културно отношение. В тях обикновено се чете и разяснява подходяща литература, достъпна за слушателите и свързана с условията на живота у нас, с героичните борби на българския народ за свобода и независимост, с успехите на Съветския съюз и народнодемократичните страни. Читалските групи се създават при най-активното участие на народните читалища, които оказват съдействие по-специално за набавянето на необходимата литература. Измежду кръжките най-голям успех имат педагогическите, т. е. кръжките за социалистическото възпитание на децата и семейството. През 1955—1956 учебна година в страната имаше 12,200 такива кръжоци с 212,000 слушатели. Както показват многобройни примери, чрез тези кръжоци Отечественият фронт оказва сериозна помощ както на родителите, така и на училищата в тяхната възпитателна и учебна работа.

С голям интерес се посрещат и кръжките по здравна просвета, които се посещават добре и ползват от които не е нужно да се доказва. Други кръжоци са следните: из героичното минало на нашата нация; за нашето социалистическо строителство; за запознаване на

лението с някои основни въпроси на съвременното международно положение; за запознаване с успехите на Съветския съюз; за другите социалистически държави; селскостопански кръжоци, в които занятията се провеждат по програмите на Министерството на земеделието и горите. Тия кръжоци са от особено голяма полза сега, когато развитието на нашето село по пътя на социализма поставя като важна задача да се укрепят у трудещите се селски вярта в кооперативния строй, в преимуществата на колективните стопанства пред частните, в значението на агротехническата наука за получаване на високи добиви от селското стопанство. В своите просветни инициативи отечественият фронтска организация използват широко и общите събирания на членовете, като покрий организационните въпроси уреждат излизанията в тях на най-разнообразни беседи и сказки.

Огромно е въздействието и на културно-масовата работа, която Отечественият фронт развива все по-активно в най-разнообразни форми. През всички сезони на годината биват устроени утре, вечерни, седмични, квартални събирания, театрални представления, събори. В периода на важни селскостопански кампании (сента, прибиране на реколтата и др.) многобройни агиткултурни групи обикалят селата, като носят радост и ободрение у трудещите се селски. Културно-масовата работа на Отечествения фронт доби

Дипломничките-графици. Тричкова, Райчев, Драмов, Михайлов, Баров, Стоев до голяма степен са впишли в духа на произведениата и са подбрали за илюстриране съществени моменти от действието.

Стариане, преданост към изкуството се чувствуват в цялата изложба, затова толкова по-тежко става на човека, когато вижда при какви лоши условия се води работата в гимназията.

В ТЕХНИКУМА ПО КЕРАМИКА И СТЪКЛО

Този техникум е наследник на най-старото занаятчийско училище у нас, дало на страната много отлични майстори-керамисти. Стара, хубава традиция е в края на учебната година тук да се урежда изложба на предметни, изработени от възпитаниците на училището. И тази годишната изложба е пълна, интересна. Показани са вази, статуетки, сервизи за чай, за кафе, за хранене, стъклени сервизи за вода и напитки, фруктиери, пепелници, украсени по най-различни начини — трониски шарки, ръчна декорация с четка, нагласурана декорация, гравюра на стъкло и пр. Личи солидната техническа подготовка на учениците, но за съжаление не може същото да се каже и за техния художествен вкус. Много от изложбените предмети са украсени с шаблонни и неестествени шарки, не показват търсене на нова, съвременни форми и декоративни елементи.

В ТЕХНИКУМА ПО ДЪРВООБРАБОТКА И ВЪТРЕШНА АРХИТЕКТУРА

Този техникум подготвя майстори за нашата мебелна и дървообработвателна индустрия. Изложбата, която е подредена в няколко от учебните стаи, също е стара традиция. В нея се виждат спални, бюфети, дивани, украсени с резба лампи, свещници, окачалки... Спалнята, изработена от курстиците във вечерния техникум, е издържана в светъл тон, с меки, приятни линии. Кухненската гарнитура на втори мебелен курс отговаря на изискванията на съвременното домакинство. Интересен е комбинационният шкаф — гардероб-библиотека-писалница...

Но и в тази изложба има предмети, които говорят, че изискванията по отношение на формата и украсата не са били достатъчно високи, вкусът — недостатъчно изискан. Нашите майстори-мебелисти трябва да бъдат не само добри техници, но и художници-творци в своята работа, за да я издигнат на истинско художествено равнище.

Разбира се, вина за тези недостатъци в работата и на керамичните, и на мебелните най-малко трябва да се търси у учениците. Тях не поздравяваме за старанието, усърдното и любовта към работата и им пожелаваме „На добър час“ в родната индустрия.

ДЕЛКА ДИМИТРОВА